Ժ.Զ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4014 — 14 / 26 ՄԱՅԻՍ 1899 — ՈՒՐԲԱԹ — 16 ՄՈՒՀԱՐՐԻՄ 1317 — Ժ.Զ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4014

در علیه‌ده غلطه (آره‌ویلك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سی
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որեւէ գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան.	140 Ղրշ
» » » »	վեցամսեայ.	70 »
» » » »	եռամսեայ.	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան.	40 Ֆրֆ
» » »	վեցամսեայ.	20 »
Դրամի փոխարէն փոստային փուլ կ'ընդունուի,		115

դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով։
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի։
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ.

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ԳԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Իրաւարարութեան խնդիրը որ Խաղաղութեան Դեսպանախորհուրդին աշխատութեանց գլխաւոր մասը կը կազմէ, առնն առեն տէրութեանց պաշտօնական գրագրութեան առարկայ եղած էր արդէն՝ թէեւ ոչ այսպէս հաւաքական կերպով։ 1873ին, Անգլիոյ Խորհրդարանը որոշում մը կը քննէարկէր ինպատ իրաւարարութեան։ յաջողութիւնը, Մանչէսթի նոյն յաջողութիւնը ձեռք կը բերէր իտալական Խորհրդարանին մէջ, մինչ այդ խաղաղասիրական շարժումը ունեցած էին առնոնցմէ քիչ առաջ կամ ունեցան քիչ ետքը՝ Շուէտի, Նորվէկիոյ, Հոլանտայի, Պէլճիքայի և Սպանիոյ Խորհրդարանները։ 1882ին, Միացեալ Նահանգաց Հանրապետութեան նախագահը պատգամագրով մը յայտարարեց թէ պատրաստ է իրաւարարական դաշնադիրներու վրայ բանակցել այն բոլոր տէրութիւններուն հետ որոնք փափաք յայտնեն իրեն։ եւ 1890ին, Ուաշինկթընի մէջ համաձայնութիւն կը գոյանար ամերիկեան 17 նահանգաց վարչութիւններուն միջեւ որոնք հարիւր միլիոն հոգի կը ներկայացնէին։ Սակայն, Մ. Նահանգաց նախագահին հրաւէրը սպասուած արձագանգը չգտաւ Եւրոպայի մէջ։ Զուիցերիա միայն բանակցութեան մտաւ անոր հետ դաշնադիր մը կնքելու համար, որուն նպատակն էր իրաւարարութիւնը պարտաւորիչ ընել երկու Հանրապետութիւններուն միջեւ կեցած կամ ծագելիք բոլոր դժուարութիւնները հարթելու համար։

Այս նախընթացներէն կը հետեւի ուրեմն թէ, Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդին ձեռք բերելիք յաջողութիւնը ո՛չ այնքան իրաւարարութեան գաղափարը ընդունիլ պէտի ըլլայ, այլ մանաւանդ զայն պարտաւորիչ ընելու միջոցը գտնել՝ տէրութեանց միջեւ միջազգային համաձայնութիւններ գոյացնելու համար։ Տարակուսելի է սակայն որ կարելի ըլլայ պարտաւորիչ ու միայուն հանգամանք մը տալ գոյանալիք համաձայնութեան, քանի որ Մուրավիէվ կոմսին չրջաբերականը, որ զէնքնկեցութեան առաջարկին առթիւ ուղղուեցաւ տէրութեանց, «կամաւոր» — facultatif — համաձայնութեան խօսք կ'ընէր միայն և «յարմար պարագաներու համար», այսինքն այն սահմանին մէջ ուր տէրութեանց շահերուն վնաս չպատճառէ։

Սպասելով որ Դեսպանախորհուրդին աշխատութիւնները քիչ մը առաջ երթան, և տրուելիք որոշումներուն նախագիծերը շեշտուին, ամբողջ աշխարհի քաղաքական մամուլը կը շատանայ առ այժմ հետեւելով Յանձնաժողովներուն կազմութեան, պատուիրակներու նիստ ու կացին, լրաբերներու տեսակցութեան արձագանգին, և դիւանագէտներու, ընկերաբաններու ու գիտնականներու պարզած տեսութեանց։ Այս վերջիններուն մէջ մասնաւորապէս ուշադրութիւն դրաւեց բրոֆէսօր Վերխովի կարծիքը, ո՛չ միայն իր վայելած համբաւին համար, այլ որովհետեւ դերմանցի դիտնականը դլխավին կը հակառակի ու դէմ կը խօսի Պավիէրացի ֆօն Տեթէնկըլի տեսութեանց դրս «անհեթեթ» ու «հրէային» կ'անուանէ։ Ֆօն Տեթէնկըլ, ինչպէս յայտնի է, տետրակ մը հրատարակեց զէնքնկեցութեան գաղափարին դէմ, զոր վերացական կը համարի, պաշտպանելով՝ ընդհակառակը՝ պատերազմին առաւելութիւնները։ «Դեսպանախորհուրդը, կըսէ Վերխով, դերադանցապէս օգտակար գործ մը ընելու կոչուած է, եթէ ոչ անմիջական կերպով լուծելով իր քննութեան ենթարկուած խնդիրները՝ գէթ խորունկ ուսումնասիրութեան մը շնորհիւ նախապատրաստելով անոնց լուծումը հաւանատապէս մօտաւոր ժամանակի մը համար։ Եւ մինչեւ որ տէրութեանց պաշտօնական ջանքերը յաջողին տեւական խաղաղութիւն մը և անոր պահպանմը՝ զէնքնկեցութիւնը պարզեւել ազգերուն, որոնք այնքան պէտք ունին անոր, պէտք է որ մենք՝ բարիկամեցողութեան տեր մարդեր, մեր անհատական ջանքերով աշխատինք ժողովուրդներու մերձեցման համար։» Դեսպանախորհուրդին խորհրդակցութեանց ունենալիք ելքին նկատմամբ՝ ծերունի գիտնականը կը խոստովանի թէ չի կրնար կանխատեսութիւն մը ընել, ինչպէս չկրցան ընել լաւատեսներն ու յոռետեսները հաւասարապէս, բայց սա իրողութիւնը իսկ թէ հրաւիրուած բոլոր տէրութիւնները փութացին իրենց պատուիրակները կարդել, ինքնին բարեդուշակ նշան մը կը հանարի։

Միւս կողմէ, սկեպտիկներն ու թերահաւատները չեն քաշուիր իրենց կարծիքները հրապարակելէ, թէ Դեսպանախորհուրդը գործնական արդիւնք մը չպիտի ունենայ։ Մասնաւորապէս յատկանշանակ կը նկատուի փոն Շթէնկըլի անուանումը իբրեւ գերմանական պատուիրակներէն մէկը։ «Եթէ, կ'ըսէ Նօվօսթի ռուսական թերթը, գերման կառավարութիւնը ուզած ըլլար անակնկալ մը պատճառել Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդին մէջ, լաւագոյն ընտրութիւն մը ընելու պէտք չպիտի ունենար։» Անգլիացի դիւանագէտները, Թայմզի վերջին մէկ յօդուածին նայելով, կը շատանան եղեր հեգնոտ ժպիտով մը։ Մտածողներ ալ կան թէ Դեսպանախորհուրդը կրնայ պատեհ առիթ մը ընծայել ցամաքային տէրութիւններուն՝ իրենց առօրեայ վէճերը մէկդի դնելով՝ եւրոպական դաշնակցութիւն մը կազմել հակակշռելու համար Անգլիոյ և Ամերիկայի նաւային գերակշռութիւնը։

ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ԵՒ ՊԱՊԸ

Մադրիթի կողմէ Լա Հէյ զրկուած թղթակիցը նախ Լիւքսէնպուրգի հանդիպելով տեսակցութիւն մը ունեցեր է Լա Հէյի պապական նունտիոյ Մոնսինեէօ Թարնասիի հետ որ Լիւքսէնպուրգի կը գտնուի հիմա։ Ցայտնի է թէ Պապը չի մասնակցիր խաղաղութեան Դեսպանախորհուրդին, որովհետեւ Իտալիա ընդդիմացաւ սպառնալով որ ինքը ներկայացուցիչ պիտի չղրկէ եթէ պապական նունտիոյը ընդունուի Դեսպանախորհուրդին մէջ։ Մադրիթի թղթակիցը Լիւքսէնպուրգի մէջ իր առած տեղեկութիւններուն յենլով կ'ըսէ թէ Վատիկանի կողմէ Դեսպանախորհուրդին մէջ ներկայացուցիչ չգտնուելուն դլխաւոր մէկ պատճառն ալ Հոլանտայի արտաքին գործոց նախարար Պ. Պոֆոն է որ իբրեւ ջերմ բողոքական, այնչափ փութկոտութիւն ցոյց չտուաւ գործադրելու փափաքը Ռուսիոյ Կայսրը որ կ'ուզէր որ Պապն ալ պատուիրակ մը զրկէ Դեսպանախորհուրդին։ Առաջին անգամ Իտալիա գիտցուցին թէ չէր բրած, Վատիկանի մասնակցութիւնը բնական և միջազգային իրաւանց համաձայն գտնելով։ Պ. Պոֆոն փոխանակ Պապին ալ հրաւիրագիր ուղղելու, յարմար դատեց այդ խնդրին վրայ Դեսպանախորհուրդին դուրս բանակցիլ բոլոր տէրութեանց հետ։ Հոլանտայի արտաքին գործոց Նախարարը ուզեց հաստատել սա սկզբունքը թէ Պապին մասնակցութեան խնդիրը պէտք է ընդունուի հրաւիրուած տէրութիւններուն կողմէ միաձայնութեամբ։ Պ. Պոֆոն անուղղակի կերպով հրաւիրեց Իտալիան դէմ դնելու, և բանակցելու ժամանակ ուներնալով յաջողեցաւ։ Եթէ բացարձակապէս ծանուցուէր Պ. Պոֆոնի թէ Ռուսիոյ Կայսրը Դեսպանախորհուրդին աշխատութեանց համար օգտակար կը համարի Պապին մասնակցութիւնը, ան ատեն Պ. Պոֆոն պիտի համակերպէր կատարուած իրողութեան առջեւ։

Մոնսինեէօ Թարնասի սակայն խօսեր է Մադրիթի թղթակցին։

«Նախ պէտք չէ չափազանցել Լիւքսէնպուրգի քաշուելուս նպատակը։ Նաեւ անոր մէջ Հոլանտայի նկատմամբ սրտնեղութիւն մը պէտք չէ տեսնել ո՛չ ալ դիւանագիտական յարաբերութեանց խրզում մը Պապին և Վիլհելմինա թագուհիին միջեւ։ Ես հոս անպաշտօն վիճակի մէջ չեմ գտնուիր։

Հոս ալ իմ պաշտօնատեղիս կը նկատուի որովհետեւ Լիւքսէնպուրգի համար նունտիակ կարգուած եմ։ Երբեմն Լիւքսէնպուրգի Վիլհելմ թագաւորին անձնական ստացուածքն էր, որ միանգամայն վիճակեան էր Հոլանտայի ու Լիւքսէնպուրգի։ ուրեմն Լա Հէյի պապական նունտիակը իրաւունք ունէր նաև Լիւքսէնպուրգի մէջ ալ պաշտօնավարելու ուր կաթոլիկները մեծամասնութիւն կը կազմեն։ Վիլհելմ թագաւորը երբ մեռաւ, Լիւքսէնպուրգի անջատուեցաւ։ որովհետեւ ժառանգութեան իրաւունքը հոս ու Հոլանտայի մէջ միւնոյն բանը չէ։ Այն ատենէն ի վեր պապական նունտիակը պաշտօն մը ստացաւ Լիւքսէնպուրգի նոր մեծ դուքսին մօտ։ Պապական նունտիակութիւնը երկու կերպոն ունի։ մէկը՝ Լա Հէյի և միւսը՝ Լիւքսէնպուրգի մէջ։ Հետեւաբար կրնամ այդ երկու տեղերէն մէկուն մէջ ընակիլ պատշաճութիւններու համաձայն։ Իմ առժամեայ տեղափոխութիւնս պէտք չէ հետեւցնել թէ Լա Հէյի կառավարութեան հետ մեր յարաբերութիւնները խզուած են։ Հոն ժ.Գ. այնպէս նկատեց թէ իմ ներկայութիւնս Լա Հէյի մէջ կրնայ գժուարանքներ միջադէպներու պատճառ ըլլալ։ Իրբեւ պաշտօնի վրայ եղող դիւանագէտ՝ պարտաւոր էի տալ և ընդունիլ յաճախ ձանձրացուցիչ այցելութիւններ, և յարաբերութեան մտնել տէրութեանց պատուիրակներուն հետ։ Մինչ այդ պարագային մէջ պիտի չամրաստանէիր Պապին նունտիակը թէ ձեռքի տակէ կը գործէ։ Եւ որովհետեւ Պապը անկեղծ և ջերմ մաղթանքներ կ'ընէ յաջողութեանը համար այն ձեռնարկութեան որուն մասնակցութենէն արգիլուած է այնչափ անիրաւ կերպով, և որովհետեւ իր այս վտարումին համար բնաւ սրտնեղած չէ բոլոր մեծ տէրութեանց, որոնք ցաւ յայտնած են Վատիկանէ դուրս ձգուելուն համար, ուստի Պապը չէ ուզած որ իմ ներկայութիւնս հոգ մը պատճառէ։»

Մոնսինեէօ Թարնասի Ֆրանսայի վրայ խօսեր է համակրանքով։ ըսեր է թէ Ֆրանսա, Ռուսիոյ հետ անկեղծ բարեկամութեամբ, փայլուն ապագայ մը ունի։

ՊԱԹՈՒՄԻ ՈՃԻՐԸ

ՊԱԹՈՒՄ, 7/19 մայիս.

Արեւելքի 3994 թիւ թերթին մէջ, Պաթումի ոճրադատ ատեանէն դատապարտուած Սեպուհ Գիւրսեեանի մասին թղթակցութիւն մը կարդացինք, «Նոր Բիւր Լօ» մը խորագրէն տակ, որ իբրեւ անմեղ գոհ մը կը ներկայացնէր դատապարտեալը։ Արդարեւ որչափ ողբալի պիտի ըլլար, եթէ իրօք անմեղ մը էր Սեպուհը։ Քննութեանց ժամանակ ոչ ոք չէր կարող ստոյգ բան մը լսել և ապացոյցներու վրայ հանդուցում մը գոյացնել թէ ամբաստանեալները յանցաւո՞ր, մեղսակի՞ց կամ բոլորովին անմեղ են։ Թէ իրօք բուն ուրիշ ոճրագործներ կան և որո՞նք կրնան ըլլալ, և արդէն այս վերջին կէտը մանաւանդ դեռ մութի մէջ կը մնայ, որ սակայն կարելի չէ որ մօտ ժամանակի մէջ չյայտնուի։ Ընդհանուր զայրոյթ և հետաքրքրութիւն կը տիրէր այս անօրինակ ոճրագործութեան նկատմամբ ամէն շրջանակի մէջ։ կառավարութիւնը մինչեւ Բեռերսպուրգի տեղեկագիրներ զրկեց և ազգու հրամաններ ստացաւ որ լաւ և խիստ քննութեամբ բուն ոճրագործները գտնելու աշխատի։ Ֆիլիպսիէն (Գաւառական կեդրոնէն) ընդհանուր դատախազը անձամբ եկաւ քննութիւնները կատարելու։ Ռուսական օրէնքով ոճրագործութեան դատերը մինչեւ վեց ամիս անպատճառ պէտք է վերջանան, իսկ այս դատը բացառաբար գրեթէ երկու տարիի մօտ երկարած է, յայտնի և գաղտնի քննութիւնները շարունակուելով։ Ապրիլ 9ին որոշուած էր դատավարութեան սկսուելը։ Նոյն օրը խուռն բազմութիւն մը շրջապատած էր դատարանի անձուկ շրջանակը և փողոցները ամբողջապէս։

Դատավարութեան կարեւորագոյն և վճռագրին էական մասերը հոս կ'ամփոփենք, եզրակացութիւնը թողլով ընթերցողին։ հարց պատասխաններուն և ապացոյցներուն ու հակասութեանց լաւ ուշադրութիւն ընելէ յետոյ միայն անմեղ, մեղսակից կամ մեղաւոր դատել կարելի կ'ըլլայ։ Երբ եղելութիւնը պատմենք, աւելորդ կը դառնայ անձնական տեսութիւններով և խորհրդածութիւններով մտքերը շփոթելը։

1. Դատավարութեան չկասուած՝ նախագահը կը հարցնէ ամբաստանեալ Սեպուհին թէ փոխանորդ ունի՞ կամ կ'ուզէ՞ ունենալ։ Սեպուհ կը պատասխանէ թէ իր եղբայրները փաստաբան պիտի կարգէին՝ բայց չգիտեր թէ կարգեցի՞ն թէ ո՛չ։ դատարանը կը վճռէ առանց փաստաբանի սկսիլ և Սեպուհ կը հաւանի։ Զարմանալի չէ՞ որ փաստաբան մը վերջին վայրկեանին կը մերժէ վարել իր ստանձնած գործը, եթէ խօսուած և պայմանուած էին։ ինչո՞ւ դատ չբացուեցաւ անոր դէմ իրեւ խաբեբայ։ եթէ պայմանուած էին, վճարում ալ ըրած պէտք էին ըլլալ։ զէթ այդ վճարման ընկալագիրը չունի՞ն ի ձեռին։ անուն և դիրք ունեցող փաստաբան մը երբ պայմանուած և մասամբ վարձատրուած ըլլայ, ինչպէ՞ս կարելի է որ դատավարութեան սկսուած վայրկեանին յանկարծ մերժէ։ ո՛չ ապաքէն բարոյապէս կը մեռնի՝ եթէ արժանաւոր անձնաւորութիւն մըն է։ ինչո՞ւ չկարծենք թէ Գիւրսեան եղբայրները չատ անտարբեր և անհոգ վարուած են և հետաքրքիրներու հարցմանց ի պատասխան՝ այդ անտարմարան պատասխանները տուած են չմեղադրուելու համար։

2. Ողբացեալ Պերճի ծնողքն ալ փոխանորդ չունէր և դատարանի կողմէ եթէ չպահանջուէր, գուցէ դատավարութեանց ներկայ գտնուելու քաջասրտութիւնն ալ պիտի չունենային, ինչպէս որ խնդրած էին և սակայն հրամայուած էր իրենց՝ անպատճառ ներկայանալ։

3. Դատապարտութեան փաստերէն մէկն էր Սեպուհին աւազակներէն բռնուած տեղը որ ցոյց կու տայ, յայտնի և ամէն կողմէ տեսանելի կեդրոն մը ըլլալը։ տեղւոյ վրայ քննութիւն ընելով չենուած տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ, «Անկարելի է որ այդ չափ յայտնի և հասարակութեան տեսանելի տեղ մը համարձակէին Սեպուհը կապել, փոքրիկը (Պերճը) առեւանգել և չտեսնուիլ։ բնական էր որ թէ՛ Պերճը և թէ՛ Սեպուհը գոնէ երկիւղնուն պոռային և տուներէն լսուէր։

4. Ողբացեալ Պերճը գազանային անխղճութեամբ սպանուած է, բայց ոչ լըլկուած։ Ուշադրութեան առնելիք կարեւոր պարագայ մըն է այդ։ Սեպուհ չառ գեղադէմ երիտասարդ մըն է։ արդ եթէ եօթնամեայ մանկիկ մը կը լլկուի և Սեպուհ ալ պերճի պէս զոհ մըն էր, այդ բռնաբարութիւնը գեղադէմ Սեպուհին ինչո՞ւ չբրին...

5. Սեպուհ շաբաթներ առաջ կը սկսի յաճախել Պերճի տան պարտէզը որսի համար, որուն յարմար վայր մը չէ և մասնաւորապէս Պերճի մօրմէն հրաման ալ կը խնդրէ այս մասին։ սովորաբար շաբաթ իրիկունները գիւղ կ'երթար Սեպուհ։ ոճրագործութեան պատահած շաբթուն, առանց իր մեծերէն հրաման առնելու կ'երթայ, թէև մինչեւ իսկ ազդարարուած էր իրեն թէ «գործ կայ մի՛ երթար։ շաբաթ մը չ'ելլեներ քաղաք։ շաբթու մէջ օր մը գաղտնի քաղաք կու գայ թէեւ քննութեանց ժամանակ յամառութեամբ կ'ուրանայ քաղաք եկած ըլլալը։ հաստատուած է որ նոյն իսկ ոճրին օրը կը գրգռէ Պերճը և մօտ տեղեր որսի երթալու և իրեն ընկերանալու կը հրաւիրէ իրիկնամուտին մօտ։ կ'ուզէ՞ կ'ելնէ՞ թէ իրիկնամուտի մօտ որսի երթալ պարապ ամանէ մը կիրակուր ուտելու կը նմանի։

6. Սեպուհ որ կ'ըսէ թէ հակառակ իմ մերժումներու և թախանձանքներու, Պերճ հետեւեցաւ ինծի և եկաւ։ մինչդեռ քննութեամբ հաստատուած է թէ, այն ուղիները և նեղ դժուարին ճամբաները ուրիշ գացած են, եօթնամեայ Պերճը առանց չափահասի մը օգնութեան անկարելի էր որ նոյն տեղերէն անցած ըլլար։

7. Պերճ՝ սպանուելէն յետոյ, մարմինը քարի մը տակ պահուած գտնուած է և այդ քարն ալ բարձունքի մը ձգուած ըլլալը նշմարելով՝ քննութիւն բացուած և հասկցուած է թէ ձեռքի նշաններ կ'երեւան քարին առնուած տեղերը և Սեպուհի ձեռքին համաչափ են այն նշանները։

8. Սեպուհի ոտքերը խիստ պինդ կապուած գտնուած էին։ իսկ ձեռքերը առջեւէն այնչափ թոյլ, որ հազիւ թէ քակել փորձած են, կապերը ինքնին խզուած են։

9. Ժամանակամիջոցներու, կէտեր որոշելու, պատահարի նկարագրութեանց մէջ Սեպուհ այնչափ հակասական պատասխաններ տուած է, որ ով որ ալ ըլլար քննիչ, չէր կարելի որ մեղսակից չնկատեր զայն։

10. Ամբաստանեալը ժամանակ մը իրարու հակասական վերոգրեալ խօսքերով հետզհետէ կասկածները զօրացնելէ ետքը, յանկարծ աղերսագրով կը դիմէ կառավարութեան և կ'ըսէ թէ Ցովհաննէս և փաստաբան Գրիգոր դիս համոզեցին որ Պերճը կերպով մը առնիմ տանիմ և յանձնեմ այն ինչ գիւղացւոյ։ կառավարութիւնը բնականաբար պէտք էր անոնց մասին ալ քննութիւն բանար և հետեւաբար անմիջապէս ձերբակալեց նաեւ այս վերջիններն ալ։ քննութիւնը հաստատեց որ այս վերջիններուն նկատմամբ Սեպուհի զրպարտութիւնը անհիմն է բոլորովին և հետեւաբար երաշխաւորութեամբ արձակեց զանոնք։ հասկցուեցաւ թէ Սեպուհ փոխանակ բուն իր մեղսակիցներուն, ուրիշներ կ'ուզէր արտաւորել, ո՞վ գիտէ ինչ նպատակով։

11. Դատարանը սկզբէն ցվերջ Սեպուհի տուած հակասական պատասխանները, բազմաթիւ վկայութեանց և յայտնութեանց էական կէտերը և նոյն իսկ ոճրի վայրին վրայ գիրար հակասող ցուցմունքները, Հայն նկատի առնելով դատարանի կողմէ ևս նոյն տեղերը քննել աւելորդ դատած և ջանացած է միայն Սեպուհի մեղսակիցները գտնելու։ սակայն Սեպուհ մինչև վերջը յամառութիւն մը պահած է, անշուշտ վստահ ըլլալով թէ կամ անպարա պիտի արձակէին զինքը և կամ չատ թեթեւ պատիժ մը պիտի վճռէին անչափահաս ըլլալուն համար։

12. Դատարանը ի նկատի առած է նաեւ՝ պարապ հրացանով և անյարմար ուղիով մը Սեպուհի գացած ըլլալը։

Ահա վճռագրին մէջ յիշուած ապացոյցները որոնցմով դատապարտուած է Սեպուհ։

ՅՈՒԱԿ

ԱԼԱՇԿԵՐՏ

Ալաշկերտի ինչպէս և անոր շրջակայ հայաբնակ գաւառներուն կրթական գործը բաւարար դրութիւն մը ունենալէ հեռու է։ Կեդրոնէն հեռու գտնուող գաւառները ընդհանրապէս մինչեւ այժմ չեն կրցած հաստատել կամ հաստատուած տեսնել կրթական այնպիսի դրութիւն մը, որ իր կանոնաւոր ընթացքովը, գաւառի կենաց ին վրայ թողուր իր որոշ և զգալի ազդեցութիւնը։ Ալաշկերտի կրթական գործը մինչեւ այժմ եղած է կամ նախնական ա՛յն դրութեան մէջ, ուր ուսումը այբ-ժե-նե-ռաչն սկսելով, կը վերջանայ Նարեկի ու ժամագրքի պարզ ընթերցումովը, կամ եթէ եղած են կրթական նոր սկզբունքով առաջնորդուող հաստատութիւններ, անոնք ալ չարունակ թոյլ ու յարափոփոխ վիճակի մը ենթարկուած ըլլալնուն՝ անկարող են եղած դպրոցական գործին յառաջդիմութեանը նպաստելու։

Ալաշկերտի մէջ 1880ի սկիզբներէն հաստատուած են եղեր 4 դպրոցներ, որոնց մէջ առաջինն է Թովրաք Գալի երկսեռ բարձրագոյն նախակրթարանը, իսկ միւս 3ը գիւղական նախակրթարաններ, հաստատուած Գարաքիլիսի ու Խաստուր և Խոշլու գիւղերուն մէջ։ Այս վերջիններէն երկարակեաց եղաւ միայն Խաստուրի նախակրթարանը, որ 84 թուականին հիմնուելով՝ երկու տարի յետոյ մտաւ ընկերութեան հովանաւորութեան տակ և չարունակեց իր գոյութիւնը մինչեւ անցեալ տարի, երբ խնամակալութիւնը նիւթական չդոյութեան և չմուռնամ յիշելու, գիւղացիներուն յարուցած անտեղի վէճերուն առթիւ, մասամբ, այս եւս փոքրեց։ իսկ միւս երկու նախակրթարանները կարճ կեանք մը ունեցան միայն։ Այժմ Խնամակալութեան տրամադրութեան տակ բաց մնացած է միայն Թովրաք Գալի երկսեռ վարժարանը, որ անցեալ աշնան քանի մը ամիս փակ մնալէ ետքը վերաբացուեցաւ, բայց կրճատուած ծրագրով։ ուստի 4 ուսուցիչ, մէկ վարժուհի և 80ի չափ երկսեռ աշակերտներ։

Իրր քսան տարուան ընթացքի մէջ գաւառս համար եղած զոհողութիւններուն վրայ հիմնուելով, այժմ իրաւունք ունէինք սպասելու որ Ալաշկերտցին քիչ չատ ուսման համը առած ըլլայ և այսօր երբ Խնամակալութիւնը, գաւառս մէջ իր ունեցած գործունէութիւնը կը սահմանափակէ՝ պէտք էր որ իր տեսական միջոցներովը աշխատէր կանգուն պահել իր դպրոցները։ Ատոր բոլորովին հակառակը կը տեսնուի։ Ժողովուրդին մեծամասնութիւնը գոնէ հետաքրքիր աչքով ալ չի նայիր իր դպրոցներուն, անտարբեր դիտողի դերը միայն իրեն վերապահած։ այդ պատճառն է որ ամբողջ 30-40 հայարնակ գիւղերու մէջ տեղական միջոցներով վարուող միայն երկու դպրոց կայ։ այսչափ։ Մօտ 300 տուն հայ բնակչութիւն ունեցող Գարաքիլիսէն, ուր 70-80 ընտանիքներ — չմոռնամ յիշել — բաւական բարեկեցիկ վիճակի տէր վաճառականներ՝ մէկ դպրոց ունին, որ աւելի չատ զտմանոցի կը նմանի, քան թէ դպրոցի։ 80է աւելի երախաներ խարխուլ խրճիթի մը մէջ պլպռած, կեանքերնին կը մաշեցնեն ուսուցչի մը հսկողութեան տակ, որ փոքրիկներուն վրայ կարգալու համար յաճախ գաւազանի կը դիմէ։ Թիւ մը բարեկեցիկ վիճակ կը ներկայացնէ Խաստուրի վարժարանը, զոր՝ խնամակալութեան ձեռք քաշելէն յետոյ՝ տեղացիները իրենց սեփական միջոցներով շարունակեր են, բայց այդ ալ գիւղացիներուն դէպ ի դպրոցական գործը ունեցած անտարբերութիւնը միայն տնտեսական անցուկ դրութենէ առաջ եկած ըլլայ։ օրինակ ձեզի Գարաքիլիսէն։ Իրաւ, տխուրանալի է որ այսոր Ալաշկերտցին տնտեսական փայլուն վիճակ մը չունի, բայց անուրանալի է նոյնպէս որ գաւառս կրթական գործն ալ մեծ զոհողութիւն չի պահանջեր։ 2-3 գիւղ միանալով՝ 20 ոսկիով կարող են կանոնաւոր կրթարան մը պահել։ ձեռնհաս պաշտօնեաներ կան և 20 լիրան 30-100 տուն բնակիչ ունեցող քաղաքի մը գիւղերու համար այնքան ծանր բեռ մը չէ։ բայց մը տածող կամ կարեւորութիւն տուողը ով է։ Մեր գաւառացին՝ իրրեւ երկրագործ՝ իր զաւակին կրթութիւնը աւելորդ կը նկատէ։ Այնպէս կը մտածէ թէ ուսումնականը երկրագործ չպիտի ըլլայ, և որովհետեւ իր որդին դիւղական նախակրթարանն ելլելէն յետոյ, ուրիշ քաղքենի գործերու հետամտելու անկարող ըլլալով դարձեալ մանին ետեւէն պիտի երթայ։ այդ պատճառով իր զաւակին համար դպրոցական ամենաչնչին ծախքը անդամ աւելորդ կ'երեւայ իրեն։

Այս տեսակ պարագաներու մէջ գաւառիս կրթական գործին մեծ ծառայութիւն կարող էր մատուցանել Ս. Յովհաննու վանքը, քանի որ իր կալուածներուն և մէկ քանի ջաղացքներուն հասոյթը կը բաւէր կանոնաւոր կրթարան մը պահելու։ բայց այդ հասոյթներն ալ հոգածու ձեռքերու բացակայութեան պատճառաւ անգոյ վիճակի մէջ կը գտնուին այժմ։ Անգործ միաբանութեան պալաքի ու պարտամուրկի խնդիրները մինչեւ Պարերաքան կը հասնին և յաճախ կը լսուի 2—3 միաբաններու «ողորմութիւն արէք անուն, անուէր վարդապետներիս» մրմունջը։ Վանքը գաւառին կեդրոնէն հեռու գտնուելուն համար, ներկայ առաջնորդական տեղապահ Տ. Մարգէն վարդապետ Մարգարեանը Գարաքիլիսէ փոխադրուելով, վանքի հաշիւներուն վերբակելու համար թէև հոգաբարձութիւն մը կազմած է, բայց մինչեւ այժմ նախկին դրութեան ոչ փոփոխութիւնը նկատուեցաւ և ոչ ալ հաշիւ երեւան ելաւ։ Թող այս բանը զարմանալի չթուի, քանի որ գաւառիս մէջ մինչեւ այժմ եկեղեցական, դպրոցական և մինչեւ իսկ գիւղական գործերու համար հաշիւ, հաշուետուութիւն ըսուած բանին գաղափարը չկայ։ չկան եկեղեցական տոմարներ, ելքի և մուտքի հաշիւներ։

—Ալաշկերտի սիկզբը տակաւին ձմեռ էր այս տեղ և ձիւնը՝ գիւղական վաշխառու պարտատէրերու նման երեսը պնդացուցած՝ մինչեւ որ իր պահանջը—անձրեւ մը—չստացաւ՝ հրաժարիլը չբաւաւ։ Զմեռուան երկարութեան պատճառով ցանքը ըստ բաւականին յետաձգուեցաւ։ Ցորենի գնոյն օրըստօրէ բարձրանալը տեղս սկսած է մտահոգութիւն պատճառել չքաւոր դասակարգին։ Աշնան գիներուն վրայ մէկէն մէկ բարդուեցաւ, և սոմարը (16 լիտր) 60—70 դրշ.ի կը ծախուի։

—Կարմրուկ հիւանդութիւնը գիւղերու մէջ երախաներու կորուստ պատճառեց։

Ալաշկերտ Հ. Բ.

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի ուշադրութեանց դիւրութեան համար։

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

Լ.Ա Հէյն կը հեռագրեն թէ Վիլհելմինա թագուհին ու մայրը, առջի օրը, ունկնդրութիւն մը շնորհեր են Դեսպան-նախորհուրդին ռուսական առաջին պատուիրակ ու նախագահ Պ. տը Սթալի։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳՈՒՀԻՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ.—Աւստրիոյ կայսրը՝ կրելով համաձգեալը անգլիական այն զրպագունդին որուն պատուակալ պետն է, շաբաթ օրը այցելութիւն տուեր է Վիէննայի անգլիական դեսպան Սըր Հորաս Ռումպոլտի և անձամբ շնորհաւորեր է Վիքթորիա թագուհիին ծննդեան ութսուներորդ տարեդարձը։

—Ամբողջ Անգլիոյ մէջ ալ մեծ հրով տօնուեր է Վիքթորիա թագուհիին ծընընդեան տարեդարձը։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Երեսփ. Ժողովին մէջ, չորեքշաբթի օրը, ազգային կուսակցութենէն Պ. Լիւսիէն Միլվուա հարցապնդում ըրաւ Կրոնոպլի վերջին չփոթութիւններուն վրայ։ Նախարարապետ Պ. Շառլ Տիւրիւի պատասխանեց թէ քանի մը հոգի ձերբակալուած են և պատժական տեսանի առջեւ պիտի դատուին։ Նախարարապետը պահանջեց վիճաբանութեան յետաձգումը որ 65ի դէմ 374 ձայնով ընդունուեցաւ։

—Երեսփ. Ժողովի նոյն օրուան նիստին մէջ հարցապնդում եղեր է Ալժեռիոյ գործերուն վրայ՝ ազգայոյզ վիճաբանութիւններու պատճառ ըլլալով։ Բուռն բանակռիւներ տեղի ունեցեր են Պ. Պ. Բուանէի, Տռիմոնի և Մոռէնոյի միջեւ։ Լրագրի քանի մը թղթակիցներ արտաքսուեր են։

Պ. ԴԱՆԱՐՏԷԼԼԻԻ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԸ.—Իտալիոյ Երեսփ. Ժողովին տաճնապետ Պ. Մանարտէլլի նամակ մը ուղղեալ դերատեսնապետին, ծանուցեր է թէ արդի պարագաները պարտք կը դնեն իր վրայ տեսնապետութեէն հրաժարելու։

ՌՈՒՍԱՍ.—Հավանայէ առնուած վերջին լուրերու նայելով Ուաշինկթընի կառավարութիւնը չէ հաւաներ Պուրք զօրավարին այն ծրագրին զոր Մաքսիմ Կոմզի հետ պատրաստած էր՝ քուպացիներուն բանակը զէնընկեց ընելու համար։ Ուաշինկթընի կառավարութիւնը կը նկատէ թէ այդ ծրագիրը չատ նպաստաւոր է Քուպացիներուն։ Արդարեւ ծրագիրը կը տրամադրէ թէ Քուպացի իւրաքանչիւր զինուոր իր զէնքերը և ուրիշ գոյքերը յանձնելէ ետքը իր ամսաթոշակը պիտի ստանայ այն երեք միլիոն տոլարէն զոր վոռս տուած է Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը։ Այդ զէնքերն ու գոյքերը Հավանա կամ Սանթիակո տարուելով իբրեւ յիշատակ անկախութեան պատերազմին պիտի պահուին զինապրծներու միջոցաւ որոնք պիտի որոշուին քուպացիներու բանակին ընդհանուր հրամանատարին կողմէ։ Ուաշինկթընի կառավարութիւնը չէ հաւանած այդ տրամադրութիւններուն։ Մաքսիմօ Կոմզի ալ, ինչպէս երէկ ծանուցինք, յայտարարեր է որ եթէ այդ է Ուաշինկթընի դահլիճին վերջնական որոշումը թող պիտի չի տայ որ Քուպացի զինուորները զէնքերնին յանձնեն, և պիտի հրաւիրէ որ եւ տան ամերիկացիներուն տուած երեք միլիոն տոլարը։

ՓԻԼԻՊՊԵԱՆՆԵՐԸ.—Մանիլայէն կը հեռագրեն անգլիական լրագիրներուն թէ Փիլիպպեանց յանձնաժողովը, որուն Ակոնինալտոյի բանակետէն համբայ եկած ըլլալը ծանուցուեցաւ, անցեալ շաբթու Մանիլա հասեր են։ Յանձնաժողովին նախագահը, Կրէկորիօ Բիլան զօրավարը նամակ մը ունի Ակուինալտոյէն որ կ'արտօնէ զիրենք հաշտութիւն կնքել եթէ Օթիս զօրավարը ընդունի իր առաջարկութիւնները։ Հակառակ պարագային մէջ յանձնաժողովը Ակուինալտոյի բանակետը պիտի դառնայ նոր հրահանգներ ստանալու համար։ Անգլիոյ լրագիրները այս լուրը հրատարակելով յոյս կը յայտնեն որ հաշտութեան այս փորձը յաջողի, բայց միւս կողմէ ալ թերեւսաբար են մտածելով որ մինչեւ հինգ եղած այդ կարգի ձեռնարկները ժամանակ շահելու պատրուակներ էին միայն։

ԱՒՍՏՐԻԱ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ.—Զորեքշաբթի օրը Վիէննայի մէջ Աւստրիոյ ու Հունգարիոյ նախարարները Ֆրանց Սոսէֆ կայսեր նախագահութեամբ գումարում մը ունեցեր են՝ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ պետական պայմանագրութեան խնդրին համար։

ԱՆԳԼԻԱ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԱՍԻՈՅ ՄԷՋ.—Հնդկաստանի փոխարքայ Լորտ Քըրզըն Կալկաթայի մէջ Հնդկաստանի երմտացոյցին վրայ խօսելու միջոցին յայտարարեր է թէ ռազմագիտական երկաթուղիներ պիտի չինուին Հնդկաստանի հիւսիս-արեւմտեան երկիրներուն մէջ և թէ աշխատութիւնները փութով պիտի սկսին։ Ուէպուէր հարիւրաւոր ճամբայ մը չիներ է Կուէթայի և պարկական սահմանագլուխին միջեւ։ Աֆղանիստանի սահմանագլուխին վրայ գտնուած նեղ գիծով մը երկաթուղիները պիտի լրացուին՝ Պէշուճիստանի մէջ պարսիկ սահմանագլուխին վրայ՝ ուրիշ գիծ մը չինուելով, որուն նախնական ուսումնասիրութիւնը արդէն աւարտած է։ Լորտ Քըրզըն ըսեր է նաև թէ հիմա ամէն ժամանակէ աւելի ապացուցուած է թէ հարաւային Պարսկաստան պէտք է գտնուի Անգլիոյ ազդեցութեան շրջանակին մէջ և թէ այդ մասին բնաւ տեղի տալու չէ։ Մէքքանէն մինչեւ Քարունի ձախ եզերքը, ո եւ է տէրութեան թող պիտի չտրուի որ հաստատի, նոյն իսկ զայն արգիլելու համար եթէ հարկ ըլլայ ծայրայեղ միջոցներու դիմելու։

ՌՈՒՍ կառավարութիւնը որոշեր է կեդրոնական Ասիոյ երկաթուղին երկարել մինչեւ Վէրնի և անկէ դէպ ի հիւսիս։ Ռուս ճարտարագէտներ Թաշքէնթ ուղեւորած են գիծին անցնելիք տեղերը որոշելու համար։ Այդ գիծը Ընկերութեան մը կողմէ պիտի չինուի, առանց նպաստ ընդունելու կառավարութենէն։

—Տեղական Օլէգիէն, որ Բամիր զըրկուած դանիական արշաւախումբին կը պատկանի, Ֆէրկանա վերադարձեր է։ Այս միջոցիս սահմանագլուխին վրայ տիրող չփոթութիւններուն պատճառով չէ կրցեր չինական Թուրքէստանէն անցնելով Քաշկար երթալ։

ՕՐԻՆԱՍՏԱՆԻ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔԸ.—Ցունաստանի միջազգային քոնթրոլի յանձնաժողովին կողմէ հրատարակուած տեղեկագրի մը նայելով, հանրային պարտքին թողուած հասոյթներու յաւելեալ մասը, տոկոսները վճարելէ ետքը, 4,033,005 տրախմի եղած է, որուն 2,207,214ը հասոյթի առաւելութենէ և 1,325,789ն ալ փոխանակագրի գիներու տարբերութենէն։ Այդ յաւելեալ գումարին 100ին 30ը (1,200,000 տրախմի) կը պատկանի հելլէն կառավարութեան, իսկ հարիւրին 60ը միջազգային քոնթրոլի յանձնաժողովին կողմէ պիտի յատկացուի պահանջատէրերուն հարիւրին 30 գլխավճարին և նոյնչափ մըն ալ տոկոսի յաւելման համար։ Տոկոսը աւելցնելու յատկացուած գումարը թէեւ այդ հաշուով 1,209,901 տրախմի է, բայց յանձնաժողովը 919,039 ֆր.ը միայն առնելով մնացածը անցուցած է յառաջիկայ տարուան հաշուոյն։ Մենսվճառի փոխառութեան տոկոսին վրայ հարիւրին չորս աւելցած է, միւս փոխառութիւններուն հարիւրին հինգ, Կարիայէ երկաթուղիին հարիւրին երկու և հելլենական ռանթիին ալ հարիւրին երկու։

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ԽՆԴԻՐԸ.—Լոնտոնի դահլիճը գերման կառավարութեան հետ հեռագրական երկար թղթակցութիւններ կատարեր է Թրանսվալի խնդրին համար։ Ասկէ կը հետեւցուի թէ Գերմանիա տրամադիր է միանալ Անգլիոյ՝ պարտաւորելու համար հարաւային Ափրիկէի Հանրապետութեան նախագահը որ կարեւոր և ազդու բարեփոխումներ դործադրէ ինքնասա անգլիական հպատակներուն. միանգամայն երաշխաւորութիւն տուի Պ. Բրիւկէրի թէ Թրանսվալի ամբողջութիւնը ու անկախութիւնը անվթար պիտի մնայ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ.—Տօջ Նախարիխեն կ'ըսէ թէ գերման կառավարութիւնը նոր ծրագրի մը վրայ կը խորհի Գերմանիոյ նաւային օյմերը աւելցնելու համար։ «Գերման ժողովուրդին մէջ, կը յարէ նոյն թերթը, զօրաւոր հոսանք մը կայ թէ Գերմանիոյ առեւտրական քաղաքականութիւնը յաջողցնելու համար պէտք է աւելցնել մեր մարտանաւերուն թիւը, նոյն իսկ հիմակուան օրինագիծին պահանջածէն աւելի։ Ժողովրդական այս շարժումը որչափ չէշտուի, օտարները այնչափ գիտակցութիւն պիտի անենան թէ գերման ազգը հաստատուն կամք ունի՝ Գրեմանիոյ նաւային զօրութիւնը միւս տէրութեանց հաւասարեցնելու համար։ Այդ կամքին արտայայտութիւնը իր ազդեցութիւնը պիտի ունենայ։ Յայտնի է թէ մեր նաւային վարչութիւնը ժողովրդական այս շարժումը համակրութեամբ ընդունելէ զատ ուրիշ բան մը չէ կրնար ընել։ Բայց սա արդարացի դիտողութիւնը պիտի ընեն թէ նաւ չինելու համար դրամ պէտք է։ Ասոր պատասխանը սա է թէ միթէ կարելի չէ՞ նոր տուքերու հաստատմամբ հարկ եղած դրամը գտնել։ Կը յուսանք թէ նաւատորմին յաւելման կուսակիցները պիտի պնդեն նոր տուքքը ընդունելու տալու համար։»

ՍՊԱՆԻՈՅ ԴԱՀԼԻՃԸ.—Սպանիոյ նախարարութեան մէջ ծանր անհամաձայնութիւն մը ծագած է։ Պատերազմական նախարար Բոլավիէնա զօրավար բուռն պայքար մը կը մղէ այն ծրագրին դէմ որով իր պաշտօնակիցները կ'ուզեն զինուորական պարտաւորիչ ծառայութիւնը հաստատել Սպանիոյ մէջ։ Կացութիւնը չատ ծանրակշիռ է, որովհետեւ Բոլավիէնա զօրավարը մտադրութիւն յայտներ է բռնական միջոցի դիմել՝ զինուորական իշխանութեան դերակշռութիւնը ապահովցնելու համար։

ԱՖԻՆԻՆ կը հեռագրեն առջի օրուան թուականով թէ Երեսփ. Ժողովին մէջ նախարարապետ Պ. Թէսոթոքիս պարզեր է նախարարութեան ծրագիրը՝ մանաւանդ վարչական նոր բաժանումները, քաղաքային ոստիկանութեան մը կազմակերպութիւնը և օտար երկիրներէ սպաներու հրաւիրուիլը իբրեւ մարդիչ։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ.—Աթէնքէն առնուած նորագոյն լուրերու նայելով աւեւտրական պայմանագրութեան մը համար Ռուսիոյ և Ցունաստանի մէջև կատարուած բանակցութիւնները բոլորովին անյաջող եղած են։ Ռուսիոյ երմտական նախարար Պ. Վիթէի նախագահութեամբ կազմուած յանձնաժողովը, որ պաշտօն ունի քննել Կորնթոսի չամիչները Ռուսիա ներմուծելու խնդիրը, յայտարարած է թէ Ռուսիա Յեթէ արտօնէ այդ չամիչներու մուտքը, վնասակար հետեւանքներ պիտի ունենայ հարաւային Ռուսիոյ այգեգործութեան համար։ Ուստի Պ. Վիթէ ծանուցեր է հելլէն գործակատար Պ. Թոմպազիսի թէ չի կրնար այդ կարգի պատասխանատուութիւն մը ստանձնել և թէ կը խոչ բանակցութիւնները. սակայն Ջանքեր կ'ըլլան բանակցութիւնները վերբսկսելու՝ ուրիշ հիման վրայ։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՄԵՐԻԿԱ.—Եւրոպական լրագիրները ծանուցած էին թէ Շիլի և Արժանթինի Հանրապետութիւնը իրենց մէջ պիտի բաժնեն Պոլիվիան, Ուրուկուան, Էքուատորը և Բէրուն։ Կուաթէմալայի լրագիր մը այդ առթիւ կ'ըսէ թէ Շիլիի ու Արժանթինի Հանրապետութեանց մէջ հանրային կարծիքը ալարովին դէմ է այդ տեսակ ծրագրի մը։ Շիլիցիները հակառակ են ատոր, վասն զի աշխարհակալութեան փափաքող չեն և թէ Պրազիլիոյ դաշնակիցները ըլլալով չեն կրնար թոյլ տալ որ Պրազիլացիները ըզբկուին՝ իրենց սահմանագլուխը մինչեւ Մոնթէվիտէօ ընդարձակելու յոյսէն։ Արժանթինի լրագիրներն ալ դէմ կը խօսին բաժանման այդ պայմանագրութեան որ երկու նախագահներուն կը վերագրուի։ Այդ լրագիրները կ'ըսեն որ եթէ Շիլիի թող տրուի յաղթողի օրէնքը պարտաւորիչ ընել Բէրուի և Պոլիվիոյ, այն ատեն Շիլիի Հանրապետութիւնը՝ Արժանթինի Հանրապետութեան չահերուն ընդարձակ գերակշռութիւնն մը ձեռք պիտի բերէ։

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԱՆՁՆԱՍԳԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԼԻՄԱՆ ԼԻՃԻՆ ՎՐԱՑ.—Ժընկէվէն մայիս 20 թուականով հետեւեալ եղերական դէպքը կը հաղորդեն Բարիզի լրագիրներուն.

Վալէի դատական պաշտօնեաները ամէն ջանք կ'ընեն հաստատելու խարութիւնը դիակի մը որ նաւակի մը մէջէն գտնուած է Լէման լիճին վրայ։ Կ'ենթադրուի թէ Ռուսի մը մարմինը եղած ըլլայ, որովհետեւ ձերմակեղէններուն վրայ ռուսական սկզբնատառեր կան։ Հագուստներն ալ չատ վայելուչ են։ Նաւակին մէջէն թուղթ մը գտնուած է նաւակը գտնողներուն ուղղուած և Շանֆորի սա խօսքերովը կը սկսի. «Ապրիլը հիւանդութիւն մըն է ուրիշ քուրս մեզի կը սիրտի ամէն տասնըվեց ժամ։ Բունը ամոքիչ դեղ մըն է։ իսկ դարմանը մահն է։» Նամակը սապէս կը վերջանայ.

«Օտարական եմ։ կատարելապէս կը հասկնամ ֆրանսերէնը. բայց տակաւին լաւ չեմ կրնար գրել։ այդ պատճառով քերականական սխալներ պիտի գտնուին գրածիս մէջ։ Ֆրանսերէն գրելուս պատճառը ոա է թէ չեմ ուզեր որ եկած տեղս գիտցուի։ Անունս երեք յայտնի պիտի չըլլայ։ Անօգուտ է փնտուելը։ Օթէլներուն մէջ կեղծ անունով ներկայացայ։ Հայրենիքս մէջ ազգական չունիմ։ Բոլոր հարստութիւնս նուիրեցի խեղճ մարդու մը որ ուրախութենէն գրեթէ խենթեցաւ։ Մորֆինիոմ մուրիաթիմամով թունաւորեցի իրեզինքս։ Կը յուսամ թէ այդ քարտէի փաշէն հիւդ կրամ բաւական պիտի ըլլայ զիս ազատելու «աշխարհներու լուսդոյնէն»։ Անձնասպանութեան համար Լէմանի լիճին մէջտեղը ընտրեցի՝ մահուանս զառանցանքներս աւելի չատցնելու համար։»

Խորհրդաւոր ինքնասպանը հագիւ երեսուն տարեկան կ'երեւայ։ կարմիր մօրուք մը ունի և երկարահասակ է։ Կը կարծուի թէ Նիսէն վերադարձող ռուս իշխան մը եղած ըլլայ։

ՕՏԻՐԻՆ ՀՈՒՐՆԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Էրտէք գաւառակին գայմագամի օգնական անուանուեցաւ իրաւագիտական վարժարանի նախկին շրջանաւարտ և կաթոլիկ հասարակութենէն Մկրտիչ էֆ.։

ԹՈՒՐԲԻՈՅ ԲՈՐՏԷՍԸ.—Վեհ. Սուլթանը քսան տարի առաջ հրամայած էր որ զինուորական ու առեւտրական տեսակէտով Թուրքիոյ մէկ ընդարձակ քարտէսը շինուի, հրամայելով նաեւ որ ծախքը կայս. մասնաւոր արկղէն վճարուի։ Այն ատեն Սպարապետի Դրան մէջ յանձնաժողով մը կազմուելով նախնական քննութիւններ կատարած և արդիւնքը մատուցած էր Վեհ. Սուլթանին որ հրամայած էր ըստ այնմ հարկ եղածը գործադրել։ Ասոր վրայ Սպարապետութեան կողմէ զինուորական յանձնաժողովներ զրկուած էին Բուսէլիի կողմը որոնք ութ-տասը տարի աշխատելով քարտէսի ուրուագիծերը պատրաստած և Սպարապետի Դուռը զրկած էին։ Այդ ուրուագիծներու զանազան մասերը իրարու միացնելու գործը յանձնուած էր ոպայակոյտի Ֆէրիդ Ալի Շէրէֆի փաշայի որ ութ տարի է վեր աշխատելով պատրաստած է Բուսէլիի սպայակոյտի քարտէսը, որուն լուսանկարով առնուած օրինակը Վեհ. Սուլթանին մատուցուելով Ն. Վեհափառութիւնը հրամայած է զայն տպագրել ու հրատարակել։ Կայս. սոյն Իրատէին համաձայն այդ քարտէսէն երեք հազար օրինակ գունաւոր պիտի տպագրուի։ Սպարապետ Բիզա փաշա այդ նը-պատակով վիմագրութեան նոր մեքենայ մը բերած է՝ երկու միս այժով մոթէօռով մը։

ԺԱՆՏԱՒՈՏԸ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՄԷՋ.—Աղեքսանդրիայէն չորեքշաբթի թուականով կը հեռագրեն թէ նոյն օրը ժանտախտի երկու նոր դէպք պատահեր են։

—Աղեքսանդրիոյ առողջապահական օսմ. պատուիրակը Սիւէզէն մայիս 11/23 թուականով հետեւեալը հեռագրած է Կ. Պոլսոյ առողջապահական վարչութեան.

«Աւսիկի քննութեան արդիւնքը. մայիս 2ին յոյն հիւանդ մը հիւանդանոց մտաւ բուռն տենդով և ուռուկին վրայ պալարով։ Ախտանիշը կասկածելի էր։ Մայիս 16ին հիւանդանոցը ընդունուեցաւ երկրորդ յոյն մը, նոյն թաղէն, տենդով, զառանցանքով և անութին տակ պալարով։ Մայիս 19ի ախտանիշը ժանտախտ էր։ Ծագումը հաստատուած չէ։ Նուազարութիւնները կը շարունակուին։ Ազդեցութիւնը դրոց առողջապահական կացութիւնը սոփորական է։»

—Առողջապահական Խորհուրդը, կայս. Իրատէի մը համաձայն, շաբաթ օրը արտասովոր գումարում մը պիտի ունենայ քարանթինայի նոր միջոցներ ձեռք առնելու համար։

—Հելլէն կառավարութիւնը քարանթինայի պիտի չենթարկէ Իզմիրի ժամանումները, վասն զի առաջին լուրը սխալ ըլլալուն համար նախապէս տրուած հրամանը ետ առնուեր է։

—Հոնկ-Քոնկի մէջ մայիս ամսուն ժանտախտէ 313 դէպքեր պատահեր են որոնց 254ը մահացուս։

ՍԸՐ ՎԻՆՍԸՆԴ ՔՈՅԼԱՐՏԻ, օսմ. հանրային պարտքի վարչական Խորհուրդին նախագահ նորընտիր նախագահին կողմէ զրկուած նուէրը առջի օրը կայս. պալատ տարուեցաւ Վեհ. Սուլթանին մատուցուելու համար։

ՑՈՒՆԱՑ Ս. Պատրիարքը երէկ, մեծ Լոզոթէթ Արիսթարքի պէսի հետ կայս. պալատ գնաց և եկեղեցական խնդիրներու վրայ տեսակցեցաւ առաջին քարտուղարին հետ։ Ն. Սրբազնութիւնը յանուն յոյն ազգին և Եկեղեցւոյն երախտագիտութիւն մատուցց վերջերս Վեհ. Սուլթանին կողմէ եղած շնորհներուն համար։

—Տ. Կոստանդիանոս երէկ տեսակցեցաւ նաև Մեծ-Եպարքոսին և դատական նախարարին հետ։

—Ցոյն Մէլքիդ Կաթոլիկներու Պատրիարքը իր հետեւորդներով առջի օրը այցելութիւն տուաւ Ցունաց Ս. Պատրիարքին և մեկնելու ատեն Ցէէրի մայր եկեղեցին մտնելով Աւետարանը համբուրեց։

— Սագըզլն Նորէն բոզոգագիրներ զրկուած են Ցէէրի Պատրիարքարանը, տեղւոյն մետրապոլիտ Տ. Կոստանդիանոսի դէմ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ.—Վերջերս տեղեկագիր մը հրատարակուած է օսմ. երկաթուղիներու 1897ի շահագործման վրայ։ Եւրոպական Թուրքիոյ մէջ երկաթուղիի գիծերուն երկայնութիւնն է.

	քիլոմէթր
Արեւելեան	1263
Սէլանիկ-Կ. Պոլիս	510
Սէլանիկ-Մանաստիր	219
	1992
Ասիական Թուրքիա	
Հայտար փաշա-Էսկիսիր	485
Էսկիշէհիր-Գոնիա	444
Գասապա (հին)	255
» (նոր)	252
Այտընը	516
Պէրութ-Դամասկոս	250
	4194

Այս զանազան գիծերու հասոյթը եղած է 45,289,486 ֆր. հետեւեալ մանրամասնութեամբ.

	ֆր.
Սէլանիկ-Կ. Պոլիս	5,243,239
Արեւելեան	12,937,130
Սէլանիկ-Մանաստիր	2,587,530
Հայտար Փաշա-Էսկիսիր	6,525,816
Էսկիշէհիր-Գոնիա	2,986,840
Գասապա (հին)	3,610,917
» (նոր)	144,008
Այտընը	8,924,051
Պէրութ-Դամասկոս	2,329,955
	45,289,486

Օսմ. կառավարութիւնը այդ բոլոր գիծերուն համար նոյն տարին 7,892,908 ֆր.ի երաշխաւորութեան գումար մը վճարած է։ Աւասիկ մանրամասնութիւնը.

	ֆր.
Սէլանիկ-Կ. Պոլիս	2,707,761
« Մանաստիր	547,030
Հայտար Փաշա-Էսկիսիր	400,179
Էսկիշէհիր-Գոնիա	2,237,777
Գասապա (հին)	504,991
» (նոր)	755,170
Պէրութ-Դամասկոս	740,000
	7,892,908

Այս գումարէն պէտք է զեղչել 1,894,500 ֆր. զոր արեւելեան երկաթուղիներու Բնկ.ը ամէն տարի կը վճարէ կայս. կառավարութեան՝ իւրաքանչիւր քիլոմէթրի համար 1500 ֆր.ի հաշուով եթէ, հասոյթը իւրաքանչիւր քիլոմէթրի համար 10,325 ֆր.ի հասնի։ Կայս. կառավարութիւնը թէեւ երաշխաւորութեան համար այդչափ գումար մը կը վճարէ, սակայն ուղղակի ժողովուրդին և անուղղակի գանձուն ունեցած շահը մեծապէս կը փոխարինեն ըրած վճարումները։ Օրինակ մը բաւական է։ Անցեալուի մէջ երկաթուղիի գիծը հաստատուելէն առաջ ցորենին քիլէն 9 դրուշ կ'արժէր։ Արդ, 1897ին Անատոլուէն Կ. Պոլիս վեցուկէս միլիոն քիլէ ցորեն եկած և 20 դրուշի ծախուած է։

—Ֆրանսիոյ բրեր Զայրունկ ստոյգ աղբիւրէ մը կը տեղեկանայ թէ Թուրքիոյ գերմանական ու ֆրանսական երկաթուղիներու սեղանաւորական խումբերուն միջեւ համաձայնութիւն մը՝ գոյացեր է՝ փոխադարձ սղակցութեան նպատակով։ Այդ համաձայնութեան մէջ կայ մինչեւ Պասրա և անկէ մինչեւ Պարսից ծոց երկաթուղի մը չինելու ծրագիրը։ Մենաշնորհը այն ատեն պիտի ընդունուի եթէ գիծին Պարսից ծոցին հետ միացումը ապահովուի։ Անատոլուի երկաթուղիին Ընկերութիւնը հաւանած է որ իր գիծերը Աֆիոն Գարահիսարի մէջ միանան Իզմիրը Գասապայի երկաթուղիի գիծին։ Գալով մինչեւ Պարսից ծոցը չինուելիք երկաթուղին, այնչափ դժուարութիւններ կան որ այդ ծրագրին իրականացումը չատ դիւրին չ'երեւար։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—Պէլճիքացի դրամատէրներու կարեւոր խումբ մը մօտերս մայրաքաղաքս պիտի գայ Իզմիրէն Բարտա չինուելիք երկաթուղիի գիծին մենաշնորհին հետաքրքրուելու համար։ Արդէն հարի եղած ազերբայճանը չատ առաջ մատուցած էին տոքդ. Նիքոլասկոս և Պ. Ն. Բարտիքաքրուլոս։ Պէլճիքացիները կ. Պոլսոյ և նահանգաց մէջ ալ հանրօգուտ ուրիշ շինութիւններ ձեռք բերելու մասին դիմում պիտի ընեն։ Այդ խումբին ներկայացուցիչն է Պ. Բիէնաբաթ Սթրաթիկրուլոս։

ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐԸ.—Մախսուէլի Ասիր չոգենաւը Թորսիոյի մաքրանոցին մէջ քարանթինան աւարտած ըլլալով երէկ Սիւէզէն անցեր է 720 ուխտաւորներով և ուղղակի Բլազոմէնի մաքրանոցը գացեր է։ Եգիպտական չոգենաւ մըն ալ 878 ուխտաւորներով Սիւէզի ջրանցքը անցեր է և Բլազոմէն պիտի երթայ։ Եգիպտական Ֆայեում չոգենաւն ալ 524 ուխտաւորներով Պէրութի մաքրանոցը գացեր է։ Նեհլիս ու Մարիա չոգենաւերուն ուխտաւորներն ալ Պէրութի մէջ քարանթինա կը սպասեն։ Մախսուէլի Թաիֆ չոգենաւը Թորսիոյէն ճամբայ ելեր է։ Ձիտէ գտնուող բոլոր ուխտաւորները մեկնած են անկէ։ Ապիլգաստր չոգենաւը 600 ուխտաւորներով առջի օրը Եանպուէն ճամբայ ելեր է Թորսինա երթալու համար։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԳԱՎԱՌԷՆ կը գրեն թէ Աղեքսանդրիայէն հինգ չոգենաւ, որոնց երեքը անգլիական, մէկը իտալական և մէկը դանիական, հոն հասեր են։ Տարտանէլէն դրուած քարանթինայի պաշտօնեաները Անատոլու Գավագ ցամաք ելելով, չոգենաւերը Սեւ ծով ուղեւորեր են առանց ցամաքի հետ յարաբերութիւն ունենալու։

ԳԵՐՄԱՆԵՈՅ դեսպանը որ իր կնոջը հետ Պրուսա գացած էր, երէկ Կ. Պոլիս դարձաւ և ուղղակի Թարապիայի ամարանոցը գնաց։

ՍԼԷԱՆԻԿԻ կուսակալ Հաճի Հասան փաշա որ քննական պտոյտի եկած էր, Սէլճկ հասեր է։

ՍԵՐՊԻՈՅ դեսպանը ու կինը մօտերս Բարիզ պիտի երթան։

ԾԽԱԽՈՏԻ ՌԻՃԻԻՆ գործերուն համար կազմուած յանձնաժողովը երէկ ալ գումարուեցաւ Զիեա փաշայի նախագահութեամբ և խորհրդակցութիւններ կատարեց։ Ներկայ էին նաև Ռիֆիի տնօրէն Պ. Ֆարնէթի ու Գոմիսէր Նուրի պէյ։

ՎՃՌԱՌԵԿ ատեանին առաջին նախագահ Շէվզը պէյ, Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդական Հագը պէյ և վճռաբեկ ատեանի պատժական ճիւղին նախագահ ձէլալ պէյ կազմուած յանձնաժողովը երէկ ալ գումարուեցաւ Խարիմէի մէջ և խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ շերամարուծական վարժարանին մէջ այս տարի 212 աշակերտ կը յաճախեն։ Վարժարանին տնօրէն և ուսուցիչ Թորգոմեան էֆ. նկատելով որ վարժարանին չենքը անբաւական է, աշակերտները երկու մասի բաժնած է որոնց կէսին առաւօտները կը դասախօսէ և կէսին ալ իրիկունները։

Բ. ԴՐԱՆ պաշտօնագիրներու դիւանատան տեսուչ Աթա պէյ, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, առջի գիշերը մեռաւ։

ՌՈՒՍ դեսպանատան նաւային կցորդ Պ. Ստեփանով Պալթիկ ծովի մարտանաւերէն մէկուն հրամանատար կարգուած ըլլալով, մօտերս պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Առջի գիշերը ժամ 8 ½ին Կէմլիէյիկի մէջ ահեղ որոտումներով երկրաշարժի սաստիկ ցնցում մը զգացուեր է, բայց վնասակար հետեւանք մը չէ ունեցեր։

ՊԻՊԼԻՍԻ նահանգին մէջ, կայս. Իրատէի մը համաձայն, երկրորդական վարժարան մը պիտի հաստատուի։

ՏՈՒՐԲԵՐՈՒ ԳԱՆՁՈՒՄԸ.—Երէկ ծանուցինք թէ տուքերու գանձման գործողութեան վրայ հսկելու համար Պետական Խորհուրդին անդամ Ազիզ պէյ Երզրում ու Վան պիտի երթայ և քաղաքային պաշտօնեաներու յանձնաժողովին առաջին քարտուղար Նէֆի էֆ. ալ Պաղտատ ու Տիարպէքիր պիտի երթայ և նոյն Խորհուրդին անդամ Ձէմալ պէյ Վան ու Երզրում։

ԶՈՒՈՒՈՐԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐԸ.—Կ. Պոլսոյ գերմանական դեսպանատան զինուորական կցորդ Պաառն ֆոն Մորկէն շաբաթը երկու անգամ զինուորական ու թնդանօթաձիգներու վարժարանին աշակերտներուն հետ Բեազըտխանէ երթալով գործնական փորձեր կատարել կու տայ։

ՀԵՐՔՈՒՄ ՄԸ.—Հագիզաք կը հերքէ այն լուրը թէ կառավարական պաշտօնեաներու առկախ ամսաթոշակները տուքերու պիտի հաշուակցուին, որովհետեւ կայս. կառավարութիւնը որոշած է տուքերը հնչուն դրամով դանձել։

ՊՈՒԼԿԱՐՈՅ գոմիսէր Նէֆիպ էֆ. Մէլհամէ այսօր մայրաքաղաքս կու գայ արձակուրդով։

ՊԱՐՍԻՑ դեսպանը Աթէնիայի ամբարանոցին մէջ երէկ հաղկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Հռոմի ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտովի։

ՀՐԵԱՑ ՄՍԱՎԱՃԱՌՆԵՐԸ.—Ցայտնի է թէ հրեաները խաչմամին կիրք կրող միսերը միայն կուտեն, հաստատող թէ fuchr են և ոչ բրրՁա։ Խաչմամը այս վարերացուին համար իւրաքանչիւր օրայնն երեսուն վարա կը ստանայ։ Անցեալ օր այդ տուքքը գանձողները ուզեցին կանխիկ առնել և մսավաճառները ընդդիմացան։ Զորեքշաբթի առտու Գարաքէոյի սինակոգի ժողովին անդամները գումարում մը ունեցան Խաք փաշայի նախագահութեամբ։ Բառասունի չափ լեհ ու սպանիացի մսավաճառներ ժողովին ներկայացան և յայտարարեցին թէ այդ տուքքը ութ օրէն ետքը միայն կրնան վճարել և թէ իւրաքանչիւր օրայնն առնուած երեսուն վարան պէտք է քսանի իջեցնել։ Ժողովը որոշում տուած չէ։ Միւս կողմէ Խաչմամարանի պաշտօնեաները հրաման ստացան տուքքը վճարող խանութպաններուն միսը միայն կնքել։ Այդ պատճառով նուազած է մսրթուած անասուններու թիւը։

ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԴՍՏԱՍՏԱՆ.—Իզմիրի մէջ գեռատի կին մը և իր մայրը մեւնոյն սենեակին մէջ և երկուքը միեւնոյն ժամուն երկու զաւակ ծներ են։ Դայեակը առանց ուշադրութիւն ընելու երկու նորածինները քով քովի գլոր է։ Բիչ ետքը հարկ եղեր է կաթ տալ և հոն ծագեր է անհամաձայնութիւնը, վասն զի մէկը տգեղ էր և միւսը գեղեցիկ։ բնականաբար մայր ու աղջիկ գեղեցիկը առնել կ'ուզէին։ Վերջապէս կղերական մը կանչուեր է որ Սողոմոնեան վճիռ մը արձակեր է, գեղեցիկ տղան աղջկանը տալով և մարն ալ ըսելով որ պէտք չէ վհատեցնել իր աղջիկը որ առաջին անգամ ըլլալով զաւակ կը ծնի։

ՈՂՋ ԱԳՐԱԾ.—Առջի իրիկունը ժամը մէկին մօտ Բերայի Լեհ փողոցին 6 թիւ փայտաշէն տունէն «Օգնութի՛ւն, կրակ կա՛յ» կը պոռային։ Հոն գտնուող խանութպան մը և թաղապետական պաշտօնեայ մը անմիջապէս նոյն տունը փութացին։ Ցիսուն տարեկանի մօտ կնոջ մը հագուստները կ'այրէին. բոցերը արդէն մարմինը բռնած էին և խեղճ կինը աղեխարշ ճիչեր կարձակէր։ Միւս կողմէ տանը երկրորդ յարկին մ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. Պատրիարք Հայրը, Իր հետ ունենալով Ա. գործակատար Տէր Ներսէսեան Տիգրան էֆ.ն.երէկ Սպարապետի Դուռը երթալով տեսակցութիւն մը ունեցաւ Սպարապետ Բարձր. Բիզա փաշայի հետ։

—Խառն Ժողովը իր այսօրուան նիստին մէջ վերոտին պիտի զբաղի ազգ. վարժարաններու արտոնագրի խնդրով, որուն համար հարկ եղած Թղթերը մատուցուած է արդէն ձեռնհաս իշխանութեան։

—Պատր. Փոխանորդ Տ. Գարբիէլ եպիսկոպոս, ընկերակցութեամբ Տ. Գնէլ վարդապետի, այսօր Ռուսիոյ դեսպանատունը կ'երթայ՝ Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ շնորհաւորական այցելութիւն տալու նիքոլա Բ. Կայսեր թագադրութեան տարեդարձին առթիւ։

—Նիկոմիդիայէն մեր ստացած նորագոյն լուրերուն նայելով, քաղաքին ազգայնոց զարգացեալ դասին մէջ հանրագիր մը կը ստորագրուի՝ Պատրիարքարանի ուղղուած՝ խնդրելու համար Ազգ. Վարչութենէն որ Գաւառական Ժողովի տան անդամներուն ընտրութեան համար կատարուելիք նոր քուէարկութեան ներկայ գտնուելու համար եկեղեցական և աշխարհական երկու քննիչներ զրկուին կեդրոնէն, որպէս զի նոր անկանոնութիւններ ու նոր միջադէպներ չպատահին։

Կը յուսանք որ Խառն Ժողովը իր այսօրուան նիստին մէջ որոշում մը կու տայ այս մասին։

Նիկոմիդիոյ մեր Թղթակիցը կը հաղորդէ մեզ նաև հետեւեալ լուրերը.

«Երեքշաբթի գիշեր բուռն վէճ մը տեղի ունեցաւ առաջնորդին և Թաղ. Խորհուրդի տեղեկատու Ալիքսան էֆ. Գօճաալբյրքեանի միջեւ։ Տ. Ստեփաննոս եպիսկոպոս գլխաւորաբար կը զայրանար սա բանին դէմ թէ Գօճաալբյրքեան էֆ. ինչո՞ւ պաշտպանելու կ'ելնէր Ասքանազեան ընկերութեան մանկապարտէզը. առաջնորդը կը յուսար իր խօսքերով ահաբեկել զայն Առաջնորդարանի մէջ և յառաջիկայ կիրակի ալ թերեւս եկեղեցւոյ բեմէն լուտանքներ արձակէ։ Գօճաալբյրքեան էֆ. դուցէ քաշուէր գործէ, բայց Ժողովուրդը կը պնդէ որ ամէն պարագայի մէջ չարունակէ մնալ իր պաշտօնին վրայ։ Պէտք է գիտնալ թէ դեռ ամիս մը առաջ քաղաքիս ազգայինները զինքը մինթար ընտրեցին, հակառակ առաջնորդին յայտնի ջանքերուն։

«Տ. Ստեփաննոս եպիսկոպոս Զատկին խօսած հռչակաւոր քարոզներովը տակաւին չէ զսպած իր թափը. և անոնց չարունակութիւնը կ'ընէ Առաջնորդարանի մէջ, խումբ խումբ ազգայիններ հրաւիրելով իր ներկայութեանը և համոզելով զանոնք թէ իր հակառակորդները օրինական ժողովներ կը պահանջեն՝ զինքը հրաժարեցնելու համար։ Ժողովուրդը, որ վերջին քարոզներէն չատ մը դաւեր առած է, դուրս կ'ելլէ՝ խնդրելով Առաջնորդին պարզմտութեանը վրայ որ իր հնարքներէն խաբուելու չափ միամիտ կը կարծէ ժողովուրդը։»

—Երկկ առաւօտ կանուխ Մայր եկեղեցւոյ գաւիթը նորածին երախայ մը ձգուած էր որուն մէջերէն ժամկոչը խմանալով իրողութիւնը՝ կ'առնէ երախան. վրան թուղթ մը ձգուած էր ուրիշ կը հակցուի թէ Հայու մը զաւակ է որուն ծնողքը աղքատ ըլլալուն համար եկեղեցին թողած էին զայն։ Նորածինը անմիջապէս մկրտեցին և անունը Յովակիմ դրին։ Թաղային անտուկին ծախքով եբարան ատնտուի մը յանձնուեցաւ։

—Պանտրմա-Պալքէսէրի առաջն. տեղապահ Տ. Թաթեու վարդապետ, որ Զատկական տօները Մալաթիոյ մէջ անցուց, Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ հրահանգ ստացած էր վիճակին վերայերեալ կարգ մը խնդիրներու կարգադրութեամբ զբաղելու։ Տ. Թաթեու վարդապետ այդ յանձնարարութիւնները կատարած և իր տեղեկագիրը զրկած ըլլալով Պատրիարքարան, հեռագրուեցաւ իրեն որ փութով ճամբայ ելլէ մայրաքաղաքս գալու համար։

Տեղական Թերթի մը խմբագիրը «գրական քննադատութիւն» կը հռչակէ Արեւելքի այն խմբագրականը որուն մէջ՝ Պերճ Պռօշեանցի քառասնամեայ յոբելեանին առթիւ՝ Թրքահայ և ռուսահայ վիպագրութեան ձգտումներուն վրայ քանի մը մտածումներ պարզուած էին։

Այդ յօդուածը գրաղատում մը կամ ուսումնասիրութիւն մը չէր մեր վիպագրութեան վրայ, որ առիթ տար մեզ մի առ մի քննել բոլոր մեր վիպագիրներուն երկերը։ Անոնցմէ մէկ քանիին վրայ միայն խօսուած էր, ի վեր հանելու համար այն տարբերութիւնը որ կայ կովկասի և Պոլսոյ հայ վիպագիրներուն միջեւ։ Եթէ չենք յիշած հոն Բասիմը, ուրիշ թերթի մը աշխատակցած ըլլալուն համար, — ինչպէս կ'ենթադրուի, — ի՞նչ պիտի ըսէք այնքան ուրիշներու համար, որոնց անուններն ալ յիշուած չէին (Մամուրեան, Մերենց, Ս. Միրզա, Մաթիկեան, Օր. Մենիկ, Հաճեան, և.ն.). անո՞նք ալ արդեօք ձեր սիւնակներուն մէջ հրատարակեցին իրենց վէպերը և ա՞յս է պատճառը որ անոնց անուններն ալ զանց առած կինք։ Եւ եթէ ձեր աշխատակիցը ըլլալուն համար չենք ուզած հայ վիպագիրներուն մէջ յիշատակել Բասիմը, ինչպէ՞ս կ'ըլլայ որ եւրեք օր առաջ հրատարակեցիք Արեւելքի նոյն այն սիւնակներուն մէջ ուր «Յոբելեանի մը առթիւ» խմբագրականը կը տրպուէր, մեր աշխատակից Գալուստ Անդրէասեանի այն տողերը որոնց մէջ Նպաստաւոր կերպով կը խօսուէր Բասիմի վէպերուն վրայ։

Զպիտի զլխանէինք այս բացատրութիւնը տալ հրապարակաւ, եթէ Բասիմ վաղեմի ծանօթ մը չէրլար մեզի, որմէ երբեք գանգատելու պատճառ մը ունեցած չենք. ընդհակառակը։ Ինք միշտ հանգիստութեամբ խօսած է Արեւելքի վրայ, և յայտարարած է քանիցս, ի ներկայութեան բարեկամներու, թէ պատրաստ է ի հարկին աշխատակցիլ նոյն մեր թերթին։

Այն անհնական հակառակութիւնը զոր այդ թերթին խմբագիրը կը վերագրէ մեզի իր աշխատակիցներուն հանդէպ, ձրի զբպարտութիւն մըն է ուրեմն։ Իր սրտէն ու վարմունքէն չափելով կը դատէ զմեզ ալ։

Խմբագիրը կը յայտարարէ նաև թէ իր թերթին մէկ աշխատակիցը, Տարէնտեցի սկսնակ քննադատ մը, իր բոլոր թերութիւններով հանդերձ մեր ամէն մէկուն պէս քանի մը տասնեակ քննադատ կ'արժէ։ Տարակոյս չկայ ատոր, քանի որ իր թերթին աշխատակիցն է։ Կը յիշեցնենք իրեն սակայն 1888 թուականը և գրախօսական յօդուած մը զոր գրած էինք իր «Հիւանդանոցի պատմութեան» վրայ, Արեւելքի մէջ. իր այսօր գրած սա տողերուն «Գրական քննադատութիւնը ո՛ւր, իրենք ո՛ւր», կը պատասխանինք. «1888ի քննադատութեան առթիւ իր մեզի ուղղած շնորհաւորութիւնները ո՛ւր, հիմակուան գնահատումը ո՛ւր։» Բայց նկատումները և... շահերը փոխուած են հիմայ։ Զենք զարմանար։

Իսկ արհամարհոտ ժպիտի մը միայն արժանի է իր դիտողութեան այն մասը ո՛ւր կ'ըսէ թէ հայ վիպասաններուն ամէնէն երկրորդականները և երրորդականներն ալ յիշած ենք, Բասիմը զանց ընելով։ Մենք այդ յօդուածին մէջ եօթը թրքահայ գրագէտի անուն միայն յիշած էինք՝ Հիսարեան, Արմենակ Հայկունի, Սրուանձտեանց, Տիկին Տիւսաբ, Օր. Ալիս, Տիգրան Կամսարական, Գրիգոր Զօհրապ՝ իրենց հրատարակութեանց ժամանակագրական կարգով։ Եթէ ասո՞նք են ձեր ակնարկած երկրորդական, երրորդական գրողները, տարօրինակ չէ ուրեմն որ գրուեցաւ մեզի համար թէ աւելի պախարեցեք կը հակնաք քան գրականութենէ։ Հ. Ա.

Յառաջիկայ կիրակի, Տօն Երեւման Ս. Խաչի, գիւղիս Ս. եկեղեցւոյ տօնախմբութիւնը ըլլալով, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը հրաւիրուած է Ս. Պատարագ մատուցանել։

Նորին Ամենապատուութիւնը փափաքելով նաեւ յաւերժացնել յիշատակ հոգեւոյս Զաքարիա Պատրիարքի, անոր հանգստեան հարիւրամեակին առթիւ, յատկապէս հրաւիրած Ս. Եպիսկոպոսներ, որոնց մասնակցութեամբ հանդիսաւոր պաշտօն պիտի կատարէ։

Առաւօտեան ժամերգութիւնը պիտի սկսի ժամ 11ին։ Ս. Պատարագ 1 1/2ին։

Գուրու չէշմի Թաղ. Խորհրդ.

Ատենադպիր	Ատենապետ
Ս. ԱՐԱՊԵԱՆ	Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

1899 Մայիս 12

Կամուրջէն Ա. Հոգենաւը կը մեկնի ժամը 12.25ին 349

ՖԻԼԻՊԷԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Զուզելով ամէն անգամ անգոհացուցիչ լուրերով ձանձրացնել Արեւելքի ընթերցողները, դիտմամբ ուշացուցի Թղթակցութիւնս։ Այժմ ունեցայ գոնէ կարմանամ մը կարմելու չափ նպաստաւոր լուրեր զոր կը փութամ հաղորդել.

Ինչպէս շատ մը քաղաքներ, այնպէս ալ Ֆիլիպէն բաւական ժամանակէ ի վեր կը զբաղեցնէ Արեւելքը և ուրիշ թերթեր, իր եկեղեցական ու վարժարանական անկերպարան, կնճռոտ խնդիրներովը։ Շաբաթներ առաջ ատոնց մասին երկար բարակ դաղափարներու փոխանակութիւն իսկ եղան, որոնց աւելի ծնունդ տուաւ Արեւելքի ապրիլ 9 թիւին մէջ հրատարակուած Թղթակցութիւնս։ Այդ գրութեանս քանի մը կէտերը ոմանց կողմէ լաւ չընդունուելով և կամ իրենց կողմնակցական դաղափարներուն յարմարցնելով՝ հակիրճ պատասխաններ տրուեցան, և քիչ մըն ալ նախկին Թաղականութեան ըրած հաեստ փոփոխութիւններուն վրայ գրածներս չափազանցութեան իմաստով հակցուած՝ և իրենք ալ յոռետես եղած էին, առանց սակայն նկատողութեան առնելու տիրող հանգամանքները։

Ինչ որ ալ ըլլայ անցեալը, այսօր Տ. Բարթուղիմէոս վարդապետին գովելի ջանքերը, ազգու քարոզները, անկեղծ խրատները կարծել կու տան մեզի թէ Ֆիլիպէի գործերը ուշ կամ կանուխ պիտի յանգին գոհացուցիչ վիճակի մը։ Համբաւ մը ունեցող տակաւ սկսած է արծարծիլ մեր Ֆիլիպեցիներէն մեծ մասին մէջ, սրտերը հանդարտած՝ իսկ մտքերը իրարու մերձեցած կրնան երեւալ առերեւոյթս։ Ս. Հայրը կը յարգէ սա ճշմարտութիւնը թէ, այն գաղթականը որ հոս ընտանօք հաստատուած է, կրնայ մասնակցիլ քուէարկութեան։ Սակայն հիմա ալ ամուրի և ամուսնացնալի վերաբերեալ թերթ ու դէմ կարծիքներ երեւան եւլած են։ Թող ներուի մեզ այս մասին Արեւելքի միջոցաւ մեր գաղափարն ալ յայտնել.—Քանի որ Ֆիլիպէն մէկ եկեղեցի միայն ունի, և հոն կը յաճախեն տեղացին, գաղթականը, ամուրին կամ ամուսնացեալը, հետեւաբար ամէնքն ալ անոր ժողովուրդը կը սեպուին. և քանի որ ամուրիի մը կ'առաջարկուի եկեղեցիին կամ վարժարանին համար ըլլալիք ո և է նպաստի մը մասնակցիլ, ուանիկա «ես զաւակ չունիմ» չի պատասխաներ, ուրեմն արդարութիւնը կը պահանջէ որ անոնք ալ տ՛ման չմնան քուէարկութենէ։ Եթէ խնդիրը ամուրիի վրայ է, բուն իսկ Ֆիլիպէի ամուրիներն ալ իրաւունք ունենալու չեն մասնակցելու, և չատ լաւ գիտեմ թէ այս պարագան անոնց համար բացառութիւն պիտի կազմէ։ Զարժէր ատանկ ոչինչ բանի մը համար խորութիւն դնել ու հակառակութեան տեղի տալ։ Այս մասին կը սպասենք կարող անձերու կարծիքին և Պատրիարքարանի որոշման։ Թէեւ մինչեւ հիմա թաղականի ընտրութեան ձեռնարկուած չէ, սակայն կը յուսանք թէ չատ չերկարիլ։ Մինչոցներ ձեռք առնուած են. ծանուցուեցաւ արդէն որ մօտ օրէն կրկին ժողով մը գումարուի և այդ կէտերուն վրայ հարկ եղած խորհրդակցութիւնը ըլլայ։

—Առաջին նամակովս ծանուցած էի տեղւոյս հայ օրիորդներուն և տիկիններուն՝ ի նպաստ գաւառի կարօտեալներու վիճակահանութիւն մը ընելու ձեռնարկելնին։ Մայիս 2ին աղջկանց վարժարանին մէջ, ի ներկայութեան մեր այցելու հոմիւռն, կատարուեցաւ վիճակահանութիւնը։ Բաւական թուով երկսեռ բազմութիւն մը կար. մանաւանդ ուրախալի էր որ չատ մը օտարազգիներ ալ մասնակցած էին տոմսակներու գնման։ Մեր յուսացածին համաձայն, հազար հինգ հարիւր ֆր.ի մօտ գումար մը գոյացած է։

Մեր վարժարանի քոյրերը, բարի նախանձով մը լեցուած՝ փափաքած են իրենց լումաները խառնել այդ գումարին, հետեւաբար իրենք ալ ձեռնարկեցին պզտիկ վիճակահանութիւն մը ընելու, որուն հասոյթը եղաւ 20 ֆրք.։

—Քանի որ բարեգործութիւններու վրայ է խօսքս, աւելորդ չեմ համարիր օրինակելի մէկ իրողութիւն մը մէջ բերել որ թերեւս իր օգուտը ունենայ։ Կ'ելնէ՝ թէ արական վարժարանի մէկ քանի զգայուն տղայ՝ տեսնելով իրենց քոյրերուն ձեռնարկը, իրենք իրենցմէ փափաքած են մասնակցիլ այդ բարեգործութեան. ուստի մասնաւորմամբ մը կազմած ու հանգանակութեան ձեռնարկած են։ Անցեալ օրեր նստած էի աշխատութեան տեղս քանի մը ազգայիններու հետ. յանկարծ 10-12 տարեկան ծիծաղկոտ չարաճճիներ բարեւցին ու ներս մտան։ Անոնց մէկը՝ որ գանձապետի պաշտօն կը վարէր և միւսներն ալ՝ ամէնքն ալ իր ճարպիկութեան համապատասխանող սահուն լեզու մը ունէր, ըսաւ մեզի. «Տեարք, վարժարանի աշակերտներս կ'ուզենք մեր կարօտեալ եղբայրներուն պզտիկ օգնութիւն մը ընել, ուստի մեր լումաներուն միացուցէք ձեր սրտէն բղխածն ալ. ահա՛ Հայր Սուրբին ստորագրութիւնը, ահա՛ գրագիրն ու հաշիւները. կ'ուզէք հաւատացէք կ'ուզէք մի հաւատաք»։ Երեւակայեցէք թէ ի՞նչ ներգործութիւն կ'ընեն այդ երախայական սրտաշարժ խօսքերը ամէնէն քարացեալ սրտերուն իսկ։ Ձեռնարկը քիչ մը թէեւ տղայական կերպարանք առած՝ այլ նպաստակը ու զգացումը բարձր էր։ Այս փոքրիկ-բարեսէրներուն հանգանակութեան արդիւնքը եղած է 37 ֆր. 15 սանթիմ։

—Այս ամէն ձեռնարկները լաւ ու գովելի։ Բայց ո՞ւր է մեր կարող դասակարգին և առ հասարակ արական սեռին ըրածը։ Ինչո՞ւ մեր կողմէն ալ չանք չըլլայ հաւաքուած դումարը քիչով մը խոշորցնելու. տեղւոյս մ'ը հարուստը այդ նպաստակաւ ինքնաբերաբար 10 ոսկի նուիրեց ու օրինակ հանդիսացաւ։ Արդէն յանձնարարուեցաւ Ս. Պատրիարքին, մեր վարդապետը բեմէն խօսեցաւ, և կը յուսար թէ 100 ոսկիի գումար մը կրնայ հաւաքուիլ Ֆիլիպէէն։ 100 ոսկի՛... տասը ջղերու ընելիքը՝ ասանկ հայաշատ քաղաքի մը յուսա՛լ։ Բայց քանի որ ողջամիտ դասակարգը համոզուած է միանգամ ընդ միշտ թէ, երբ նուիրատուութեան գայ խնդիրը, մեր հարուստներուն մեծ մասը ձեռնպահ կը մնան և մասնակցողներն ալ խոտոր կը համեմատին աղքատ դասակարգին հետ, ուրեմն կրնան գոնէ իրենք իրենց մէջ բան մը ընել. հոգ չէ, էնսաֆ և գործաւոր դասին տուածն ալ բաւական է, միայն թէ թող ըլլայ։ Վերոյիշեալ տղաքը լաւ օրինակ մը կրնան ըլլալ իրենց։

—Զատկուան առթիւ Պոլսոյ Ազգ. Հիւանդանոցին ի նպաստ պնակ մը շրջեցաւ քաղքիս եկեղեցւոյն մէջ. այդ պնակին մնայուն-գանձանակէ մը առաջ եկած հասոյթն է 131 ֆ/ֆ լիւ որ յանձնուած է Միհրան էֆ. Շերիրնեանի։

Ֆիլիպէ Բ. Զ.

Արեւելքի 3998 թիւը բոլորովին սպառած ըլլալով, ընթերցողներէն անոնք որ հաւաքածոյ չեն կազմեր և ունին այդ թիւը, կրնան խմբագրատունը բերել, փոխարէնը ստանալու համար դրամ կամ նոր թերթեր՝ եռապատիկ արժէքով։

Կ'ՈՒԶԷՔ ՈՒՆԵՆԱԼ եղանակին համեմատ անգղիական և գաղղիական գործարաններու լաւագոյն և դիմացուն քոսթիւմցուներ, բանթալոններ, տեսակ տեսակ շայագներ. անգամ մը ուրիշ տեղ երթալէ առաջ, դիմեցէք Պահէ-Գարու Համիտի ճատտէսի թիւ 38, Յովհաննէս Կիւմիւշեանի վաճառատունը։ 33—70

ԹՂԹԱԲԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

(Մայիս 23ի թերթերէն)

ՏԻՈՒԷՑ ԾՈՎԱԿԱԼԻՆ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ.— Նիւ Եորք Հերալտ Մանիլայէն մայիս 20 թուականով հետեւեալ հեռագիրը ստացած է.

«Օլիմբիա շոգենաւը, ուր կը գտնուի Տիուէյ ծովակալը, այսօր դէպ ի Մ. Նահանգները ճամբայ ելաւ։ Զեր թղթակիցը տեսակցութիւն մը ունեցաւ ծովակալին հետ՝ իր մեկնելուն առթիւ։ Տիուէյ ըսաւ. «Այսօր Մանիլայէն կը հեռանամ նուազ ցաւով, վասն զի կը հաւատամ թէ ապստամբութիւնը մտերս պիտի աւարտի։ Ապստամբներու բանակէն յաճախ պատգամաւորներու առաքումը ցոյց կուտայ թէ վերջաւորութիւնը մօտեցած է։ Եթէ միայն արժանապատուութեանս խորհուրդ հարցուցած ըլլայի, մինչեւ հաշտութեան կնքուիլը հոս մնալու էի. բայց մարդու մը կեանքին մէջ ուրիշ նկատումներ կան։ Առողջութիւնս սկսած էր աստիճանաբար ազդուիլ այն մոտային պրոկումներէն որոնց ենթարկուեցայ երկար ատեն։ Բնականաբար երջանիկ ենք մեր բնավայրը դառնալուս համար։ Ժողովրդային զգացմանց արտայայտութիւններուն մէջ ամէնէն աւելի զգածուեցայ ինձի համար արձան մը կանգնելու նպատակով բացուած հանգանակութենէն, որուն խորհուրդը իմ ծննդավայրս՝ Պոմբէնէն՝ ծագում առած ըլլալու է։ Այդ արձանը պիտի կանգնուի Լիթան Էլլէնի արձանին դէմ։ Երբ տեսնեմ այդ արձանը որուն արձանագրութիւնը կարծեմ սպէնս է. «Կանգնուած յանուն եղբայրի և ցամաքային վեհաժողովին»։ Կը խորհիմ թէ չլիայ յարգանք մը ուրիշ այնքան զգածուիմ ո՛ըչափ իմ արձանիս կանգնուիլը այդ տեսակ տեղ մը, նոյն իսկ իմ ծնած գիւղիս մէջ։»

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Լոնտոնէն կը կը հեռագրեն թէ Անգլիոյ գաղթային պաշտօնարանին մէջ մեծ մտահոգութիւն կը տիրէ Մարդիր գնդապետին նկատմամբ որ Ուկանտայէն ճամբայ ելած էր Վերին Նեղոսի հովիտէն դէպ ի վեր երթալու համար։ Անձկութիւնը աւելի սաստկացեր է այն լուրին զրայ թէ Սբէրքէյս գնդապետը որ Փաշտայէն ճամբայ ելած էր Մարդիր գնդապետը գտնելու, չէ կրցած ճամբան շարունակել։ Սբէրքէյս փոքրաթիւ զինուորներով և փոխադրութեան անբաւական միջոցներով մեկնած էր Փաշտայէն։ Պահ-էլ-Ճէպէլի ճահճային երկիրը հասնելուն՝ պարտաւորուեր է կենալ և հակառակ իր բոլոր ջանքերուն, չկրնալով Մառչանի արշաւախումբին Պառաթիէ հարիւրապետին ըրածը կրկնել, Պահր-էլ-Կազալի մէջ, պարտաւորուեր է ետ դառնալ։ Մարդիր գնդապետէն առնուած վերջին լուրերը փետրուարի թուականը կը կրեն։ Արշաւախումբը, զոր կը կազմեն Սուտանցի 400 զինուոր և 92 Եւրոպացի, այդ միջոցին կը գտնուէր Լատոյի պէշտիական երկրին մէջ։ Անկէ ի վեր լուր առնուած չէ։ Լորտ Սոլզպէրի, Մարդիր գնդապետին բարեկամներուն մտահոգութիւնը հանդարտեցնելու համար, պաշտօնապէս ծանուցանել տուեր է թէ Մարդիր գնդապետը արտօնուեր է ճամբէն չեղելու Ուկանտայի կողմը, եթէ վտանգի մէջ գտնէ ինքզինքը, և յարաբերութեան մտնելու այդ տեղերը նեղոսի երկայնքը գտնուած բազմաթիւ պակասնոցներուն հետ։ Հիմա սա յայտնի չէ թէ գնդապետը այդ արտօնութենէն օգտըւա՞ծ է թէ ոչ իր գնացքը կը շարունակէ դէպ ի Խարթում։ Այդ պարագային, արշաւախումբին կացութիւնը աւելի վտանգաւոր պիտի ըլլայ, որովհետեւ Խարթումի եմիրը Շերքէյայէն ճամբայ եղած է դէպ ի հարաւ։ Մարդիր գնդապետին արշաւախումբը, որ նախապէս մղած ճակատամարտներէն բաւական վնաս կրած է, եթէ Տէրվիշներու խումբերուն հանդիպի, բոլորովին պիտի ոչնչանայ։

ՊԱՊԸ ԵՒ ՋԻՆ.—Հռոմէն կը հեռագրեն Տէյլի Թրոնիքիի թէ Զինու արտաքին գործոց Խորհուրդին հետ բանակցութիւններ կը կատարուին, Բէքինի մէջ պապական նուիրակութիւնի մը հաստատելու համար։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

14 Մայիս 1899

Կ. ՊՈԼԻՍ.— Ծանուցեալ 758.

Զերմաչափ 25.

Օդը պաղատ.

Կես or. — Ժամը 4.35 :

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Զերմաչափ	Զրոյէն վար	Զրոյէն վեր
Տրապիզոն	—	16
Սեւաստիա	—	24
Իզմիր	—	17
Հայֆա	—	—
Էնկիւրիւ	—	17
Պրուսա	—	—
Արհանկել	2	—
Բեհրեսպուրկ	—	5
Մոսկուա	—	4
Բարիզ	—	14
Վիեննա	—	14
Օտեսսա	—	16
Սոֆիա	—	17
Աթենք	—	—

Սեւ ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.— Ալեկոծուած։

Հեռագիր

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՄԱՏԻԱՏ, 25 մայիս.—Լիմիլիս Քասթէլլոր մեռաւ այս առաւօտ, ծնած էր 1832ին։

ԲԱՐԻԶ.—Կը հաւատան թէ Պալլոֆորէլի տեղեկագիրը վերջնական հետեւութեան մը չէ յանգած և թէ Տրէյֆիւսի դատին վերաքննութեան առաւելութիւնները միայն մատնանիշ կընէ։

ՄԱՐՍԻԼԻԱ.— Կապրէնի զօրավարը այսօր հոս հասաւ։ Այս իրիկուն Բարիզ կը մեկնի,

ԹՈՒԼՈՆ.— Մառչանի արշաւախումբը Եգիպտոսի մէջ բնաւ կեցած չէլլալով, Թուլոն պիտի հասնի ներկայ ամսուն 30ին։

ՎԻԵՆՆԱ.—Նախարարական տագնապ մը մօտալուտ կ'երեւայ այն անհամաձայնութեան պատճառով որ երկու դահլիճներուն միջեւ ծագած է մաքսային միութեան և Աւստրաւհունգար պանդային մեծնաշորհը երկարելու խնդիրներուն մասին։

ԼԱ ՀԷ.— Ցանձնաժողովները որոշեցին շաբաթը երեք անգամ նիստ գումարել։ Դեսպանախորհուրդին աշխատութեանց մէջ ո՛ և է երկարաձգում տեղի չպիտի ունենայ։

ԲՈՒԼՈՒԶ.— Նիւ-Եորքէն հասած այլ և այլ հեռագիրներ նոր բարձրացում մը կը նշանակեն ցորենի գինին համար։ Վերջին գինն է 81.50։ Լիվերբուլի մէջ 5(10 2(4։

Տ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՍԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՄԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	25	15
Ամէնէն բարձր գին	»	25	16
Ամէնէն վար գին	»	25	13
Բուլէլիի երկաթուղի	Ֆր.	129	—
Ամէնէն բարձր գին	»	130	12
Ամէնէն վար գին	»	128	50

ԲԱՇՈՒՄ 14 Մայիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Գ.	Բ. Կ.	25	13
Բուլէլիի երկաթուղի	Ֆր.	129	25
Օսմանիէ		4:8	—
Ռէժի		302	
Օսմ. Պանքա		13	20
Թաէտի ժէնէրալ ՕԹՍ.		6	20
Երկրագործական Պանքա		7	—
Ծոս. ՕԹ. Շանժ է Վալէօռ	Ռ. Ո.	5	06
Օսմ. Ճպահ. Շէկ.		4	30
Թրամուէյ բաժնեկ.		605	—
» ժուխանս		190	—
» պարտաց.	Ֆր.	500	—
Էէրբոյ ջուրի ընկ.	»	295	—
Քարափ Ճ. Գոլոտ	»	462	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	16
Անգլիական ոսկի	»	109	39
Բոլ էմբէրիալ	»	30	15
Քրիմիշ	»	51	04
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	06
Մէճիտիք	»	86	20
Բուպլի Ռոմաղրամ	Օ. Ո.	8	59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	25
» » » չէք	»	110	15
Բարիզ » »	Ֆր.	23	—
» » » չէք	»	22	98
Գէրմանի անտոկոս չէք	Մարք	18	56
Վիեննա չէք	Ֆիորր.	10	95

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 25 Մայիս

Օսմ. Քոնս. Սեռի Ա.	Ա. Ո.	—	—
» » » Բ.	»	46	50
» » » Գ.	»	26	50
Դ.) բաց.	»	23	—
) զոց.	»	23	—
Փոխառութիւն Դասասա	»	84	
Օսմ. 3 1/2 %	»	79	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13	63
Այտրնի երկաթուղի	»	11	—
Եգիպտական Միացեալ	»	105	50
Անգլ. Քոնսոլիտէ		110	12
Հելլենական 5 %	»	44	—
Մոնոքոլ հելլենական 4 %	»	50	75
Ռանթ » 4 %	»	37	—
Գուլլ. փոխառ. 6 % 1888	»	86	—
» նոր » 6 % 1892	»	94	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	425
Դրամագլուխ	»	3	—

ԲԱՐԻԶ, 25 Մայիս

Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ.) բաց.	Ղրշ.	23	10
) զոց.	»	23	05
» » » Բ.	»	47	40
» » » Գ.	»	26	25
Օսմանիէ	»	418	—
Բուէնոսի երկաթուղի	Ֆր.	132	—
Օսմ. Ռէժի	»	302	—
Օսմ. Կայս Պանքա	»	594	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	102	45
Քէյտի Լիոնէ	»	903	—
Պանք տը Բարի	»	—	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	86	
Սպանիական արտարին	»	64	07
Զէք Լոնտոնի վրայ	»	25	205
Դրամագլուխ	»	03	—

ՊԵՐԼԻՆ, 25 Մայիս

Օսմ փոխառութիւն 1888	մարք	112	75
Բուէլիի երկաթուղի	»	131	60
Անատ. երկաթ. սյարտանթուղթ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	310

ՎԻԵՆՆԱ, 25 Մայիս

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիորր.	47	02
» Լոնտոնի վրայ	»	120	70
Բուէլիի երկաթուղի	»	66	10
Օսմ. Ռէժի	»	139	60

ՍԳԱՌԻ ՄՕԼԻՒՐ ՁԻՆԻ ՕՇԱՌԱԳ
Կ. Պոլիս, 15 Սեպտ. 1899
Պարոնայք Սգոյ և Ցաւոյ,
Ցաւոյն հետ սկսած եմ գործածել ձեր Սգոյն կարանը, մինչ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանաւանդ խուլայի և անաբիւնութեան հիւանդութեանց դանի մը դեպքերու մէջ։
Իմ կարծիքս թէ այս հատոյ և յանող պատասխանիս մէջ նախամեծար համարուելու Պատիւ ձեզ իւրեն և կեցցանեցարեք։
ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՍԷՕ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակի

ՃԱՇԱՐԱՆ ԵՒ ԳՈՐԵՂՐԱՏՈՒՆ
ԱՐՃԱԼՈՅՍ
Ղալաթիա, Վօյվոտա, 108 թիւ Արշալոյս ճաշարան-գաբեղրատունը բացուեցաւ ճաշարանապետ Մարաշցի Հաճի Կարապետ աղա Արբահամեանի ձեռամբ։
Վերոյիշեալ ազգային որ ծանօթ է իր ճարտարութեամբ, ոչ միայն պիտի զոհացնէ իր բոլոր յաճախորդները, գործածած նիւթերու տեսակին ընտրութեամբ և կերակուրներու պատրաստութեան մաքրութեամբ, ինչպէս նաեւ սպասարկութեան արագութեամբ, այլ նաեւ ստանձնած է Ս. Փրկչեան Ազգ. Հիւանդանոցին ամառկան կէս օսմանեան ոսկի յատկացնել, սկսեալ մայիսի սկիզբէն, այդ գումարը ճաշարանին յաճողութեան ատիճանին հետ բարձրացնելու պայմանաւ։
Խիստ գոհացուցիչ գիներով ու նպաստաւոր պայմաններով մասնաւորներու տուները ճաշ կը ղրկէ։ 334 12—15

ԲԻՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Հիմնեալ 1828—1829ին
1828
L'UNION
DE PARIS
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՀԻԴԵՏԷՊ ՃԻՒՂԻՆ
97 Միլիոն
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒ

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՒԹ Անգլ. ոսկի 1,000,000

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մէջ՝ որոյ բարձրաբարձ Ամգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։ Դրամագլուխը և պահեստի դումարը կը հասնի 4,000,000 անգլիական ոսկի։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր յարդ վճարած է հրդեհի զոհերուն համար։

հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կոյծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանաւ և միջնորդութեամբ ստորագրելոց, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած զանազանները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ.Պոլսոյ, Գուլկարիոյ և Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Գանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, դեռնայարի թիւ 1

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ամենահին Միջազգային Ընկ.ն Կենաց վրայ ապահովագրութեան

Stockնուիրեն յԵւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բելթիէ փողոց (Գուլվար առ գ'Իդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան չէնքերն այժմ կը վերաշինուին, որով իր գրասենեակներն առժամաբար փոխադրուած են Նոդռ-Տամ առ Վիքդուար փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պատասխանատուութեան գումարն է Մէկ Միլիարդ Քառասուն Միլիոն Ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 4,545,160,943 Ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիարդ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 Ֆր., 1897էն 1,424,000 Ֆր. աւելի։

Լ. ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000ի աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կը պատկանի Ընկերութիւնն և որոց կը վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից էք, և կամ ապահովագրեալ չէք, խիստ շահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուղեցէք իբրեւ հասուն թարթեր գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. նոյնպէս տարեվճարներու եւ տարուելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
ձ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ եւ ԸՆԿ.
Քննիչ-Պատուիրակ
Ա. ԶՈՒՀԱՆԵԱՆ
Վայվոտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

ՏՐԴ Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Ներքեւ էրկրորդ վերի յարկ, ինչ Զբաղարանց գլուխ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենատատիկ ցաւած ակառներն ի անէութիւն կը լեցնեն, ցաւազրկելու և խոտան վերականգնելու պայմանաւ։

Ներահնար եղանակաւ, նուրբ, հաշակաւոր, և գիմակիսն արհեստական ակառներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, գինի ինատրոնի քարտիւ, ոսկիով, և ապա ոսկանոնի երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թքմրեցուցիչ գեղջրու և ամենակատարելագործեալ աշխատանքներու միջոցաւ, առանց ցաւ առաջացնելու։

Ե. Գ. Զմեռները կիրակի օրերն ալ, (Փետ. 11ն ետ) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (Փետ. 11ն էտ) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Գաղջերեղջիք կրնան գիմել իւրանց բնակարանն, թիւ 1 Խրլանի դուռ։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատով

Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 թուական թը (Ս սէֆիր 1310)

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ Պ. Ալպէր Սիմընս Ցակորեան խան, Վայվոտա փողոց թիւ 67

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, Բարաքէյ Ղալաթիա

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղ Եէնի ճամի հավուսը փողոց, Օսմ. Նամակատան դէմը

Դէր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զասօխ Մարթուճճրլար, Զարշըլը խան, թիւ 21 194

ԹՈՒՄԱՍ ՄՈՒԼԼԷՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԵՐԳԻՆ ՇՈՒՐՋԵՆՔԻՆ

Ընդհանուր Հարց. Պ. Գալատիոյ Մասնաճիւղ

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Ալպանս	1089	Գոմս	1497	Հոգս	1011	Մարմ	724	Ղազարոս	186
Ալէքթօ	3607	Գոնկո	2906	Դրօտնս	1825	Մարենկո	2278	Յուդիս	1113
Անժէլս	1541	Գօրոս	895	Հիրս	775	Մարգէլլս	3759	Ցիրիս	1755
Արիստոս	2377	Ցիոս	4811	Լիտալիս	1581	Միրամս	3557	Պիլվիս	1193
Բասանս	1822	Ջոմինս	937	Հինտու	3720	Միս	1057	Սբէրս	1200
Գորտինս	1264	Տուրս	2383	Հորատիս	3600	Մանդէլլիս	1735	Քասոս	1328
Գրավս	1076	Տրաս	1713	Հուսակր	586	Մուրիլս	2419	Քանվիլսն	1343
Գրիլնս	841	Տինսոն	504	Իսակ	2354	Նէրս	1083	Քոլրս	3327
Գրիֆիաս	4431	Իարս	2464	Իսաաս	5840	Օհիս	4100	Քոլէտս	1470
Դէլրս	1671	Լիսարատս	1520	Ցիրնս	1080	Ոնիարիս	4036	Քորգիաս	487
Գայիբսս	1387	Իշաղ	1481	Գիլես	1059	Ուրանոս	1535	Ուրպինս	[illegible]
Գամէս	1244	Ցիտս	854	Գոլգինս	2867	Բարէրմ	1687	Վասոս	1914
Գազս	1094	Ցինյանտ	1828	Գոմլնս	1729	Գոլ	510	Զոլս	1888
Զրքակս	2729	Ցլամինկս	849	Լէս	1053	Գրանթս	2829	Զոլիանրոս	2396
Միսէրս	1834	Ցրանչիսրս	4582	Լէբանոս	2272	[illegible]	1653	Եէսս	1850
Ցլիս	2697	Կալիլէս	3060	Լիվերնս	1643	Ռոլս	1613	Զէրս	1200
Գօլրատս	4235	Կիրանս	1243	Լորէնցս	3191	Ռամէս	1789		

Տոքթէր չոգենաւը, նաւապետ Բէյճ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։ Մոնրէլլ չոգենաւը, նաւապետ Ճօնսոնն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի իզմիր և ամսոյս 25ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալ Ն. Հիլտ ենն Բրոզ

Թիւ 17—18. Գալատա Մեյրիթ խան։ Գալատա

ՊԱՑՊԼ ՀԱՍԻՍ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Բառարան Ս. Գրոց. 625 երեսներէ կը բաղկանայ և զարդարուած է աւելի քան 223 գեղեցիկ պատկերներով։ Կը պարունակէ Ամերիկայի և Եւրոպայի մէջ Սուրբ Գիրքը քննող գիտնոյ հետազօտութիւններուն արդիւնքը։ Գրքին մէջ գրուած տեղեկութեանց ճշդութեան մասնաւոր խնամ տարուած է։

Կը յանձնարարուի որ հոգեւորականներ, ընտանիքներ և անհատներ այս գիրքէն մէկ օրինակ ստանան, և գործածեն զայն իրենց սատար, երբ կուսանին իմանան Սուրբ Գիրքը։

Գրքին գինը մէկ մէջիտիյէ է, թէեւ կարժէ աւելի քան երկպատիկը։

Տղայոց Աւետարան, ամսօրեայ պատկերազարդ, տարեկան բաժանորդագին 6 դրշ.։ Կը պարունակէ գանազան տեսակ պատկերներ, նաև բարոյական և հրահանգին մանր յօդուածներ։ Շատ օգտակար տարեկան պզտիկներ։

Կը ծախուի Պայպլ-Հաուսի գրատան մէջ ի Ֆինճանճըար Եօգուշու։ 173

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերպուրգ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորքաիա 37 Ապահովագրութեանց Էիւզեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՈՒԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 82,500,000 »
1895 ի հաւոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՐՄԻՋ

Ղալաթիա, Բարաքէյ փող. (Հիմնէլ Մութաֆան)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՈՖՕՐ ԲԷՐԲԷՆ

Լ'ԱՆԳԼԷ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՅԱՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն.

1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 239 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Պ. Կոմս Իսմոն Զիչի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռեսոլֆ Հօհոս, Դեր-Նախագահ.
» Ժոզէֆ Հօհոս, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գոլոմոն Նաքս, » » » »
» Ալեքսանդր Բրոքէյ ամՕսթէն.
Թէոտոր Բոնձէն
Ժան դը Վէնինկ-Ինկէնհայն
Կառավարութեան Քոմիսէր
Պ. ԺԱՆ ՄԻԻՔ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական
Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԵԼ ՊՕՆՏԻ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարգիզլրի տուն։
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 176

EMULSION SCOTT
ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

միակ միջոցն է որով կարելի ելայ խմել ձկան իւղն և իրոֆոսֆիթը։ Թխտ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ'օգնէ։ Աշխարհի բոլոր բժիշկները ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԼԸ (սրրաձա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՐՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՐՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՒԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱՋԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՑ ՅԱՐՁԱԿՈՂ ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

ԿԸԾԱԽՍՒԻ ԲՈԼՈՐ ԴԵՂԱԳՈՐԾԵՐՈՒՆ և ԴԵՂԱՎԱՃԱՌԵՐՈՒՆ ՔՈՎ։

Գործակատար ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄԴԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԼ

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DF COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՒՐՋԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Դշ. 11 23 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 12 24 Իզմիր, Սիրիա, Ալեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ հաղորդակցելով Ալեքսանդրիա, Բորտ-Սայիտ, Եաֆա, Գէրոնք եւ Բեյրութ։
Եշ. 13 25 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Շշ. 14 25 Ինէպոլու, Սինոպ, Սամսոն, Օռտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Բաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 14 26 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։ 562

ՄՈՍ
ՇՈՒՐՋԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլ, Գլասգոյ, Մինչեսթրի և Սեւ Ծովի ճիշ. [illegible]

Անուանք	Թոնս	Անուանք	
Ռամսէս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէրթիս	2400
Թէյլոր	3000	Սասպրիս	2250
Գեռանդրու	3000	Բէրա	2250
Ցարոս	3000	Սֆինքս	2000
Գուշնի	3000	Գլասգոնի	1500
Գարեոնիա	3500	Գնիլէն	1500

Լիվրպլ չոգենաւը, նաւապետ Օռլ, ամսոյս դէպի 16ին Լիվրբուլէն հոս կը հասնի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ Լ ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՁԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
568 31, Ձէյմս Սգորիգ Լիվրբուլ

ԿՈՒՆԱՐԴ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՒՐՋԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ամէն ուրբաթ Նիւ-Եորք կանգնելի Լիվրբուլ և Ամերիկայ գրաստ

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Ումբրիա	7718	Գոթնիտ	4581
Էտրուրիա	7748	Սամարիա	3574
Մէրվիա	7391	Մարատոն	2402
Ուրանիա	7268	Ադրիս	2393
Բալտնիա	5587	Սարակոսա	2105
Սէնթպոլնիա	5547	Քարթիա	2246
Կալիա	4809	Բալտիրա	2144
Սիրիա	4557	Բրիտանիա	1862
Ալէբրա	2448	Մորոքզոյ	1853
Գէլտար	1876	Քամբրանիա	12050
Շէրպուրկ	1844	Լուբէկիա	12050
Նազարենիա	1845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՇՈՒ գործակատար Thomas C. Joly

Մէյմանէթի խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Գարա Մուսթաֆա փողոց։ 571

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖՅԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼԻ» ԹԵՐԹՕՆԸ (29)

ԼՈՒՒ ՊՈՒՄՆԱՐ

ԲԱՐԻՁՐԻ ՍՏԱՀԱԿ ՄԸ

ԱՇԵՒԱՐԻ ՇՈՒՐՋԸ

Ա. ՄԱՍ

ՄԱՐԴԱԿԵՐՆԵՐԸ

Տոքթէօրը բնաւ դեղ մը չունէր քովը, ոչ ալ ժամանակ՝ երկաթ մը կարմրցնելու։

Բայց յուսահատող ալ մարդ չէր։

Անմիջապէս փամփուշտ մը առաւ և անոր մէջի վառօդը պարպելով ստահակին վերջին վրայ թափեց։

Մարուշ միշտ իր ծխափոխը կը քաշէր հանդարտիկ։

Տոքթէօրը զայն առաւ անոր ձեռքէն և կրակ մը ձգեց վառօդին վրայ, որ իսկոյն պայթեցաւ միսի կտորները ցրուելով։

Ցիրքէ վառօդին առաջ բերած ցնցումէն և զարգացած ցաւէն ինքզինքը դատաւ և սկսաւ խօսիլ վայրկեանը մէյ մը ընդհատուող ձայնով մը։

—Տոքթէօր... պարոն Անտրէ, լմնցաւ. սառիլ կը սկսիմ... ալ ցաւ ցաւ չեմ զգար... դէհ եղաւ սիրա... շատ կը սիրէի զձեզ... և եւ կեանքն ալ ինչ աղուոր դերթար... ձեզի հետ... ասոր համար է որ սիրտս կը ցաւի... իմ պզտիկ խափշիկիս հոգ տարէք... մարդ ըրէք զայն...։

Մաժէսթ այդ միջոցին միշտ իր փոսը կը փորէր սնընդհատ։

Ցիրքէի գլուխը նորէն մէկ կողմ հակեցաւ։

Թերեւս վերջին շունչն էր որ կը թափէր։

Երկու եւրոպացիները՝ բոլորովին յուզուած, լալ սկսան։

—Ճակատագիրը ատ է եղեր կը մրմռար միշտ Մարուշ։

Մաժէսթ ուրախութեան աղաղակ մը արձակեց յանկարծ։

Փոսը զոր կը փորէր ժամանակէ մը ի վեր, իր ուզած խորութեան հասած էր վերջապէս։

Պզտիկ խափշիկը աղաղակը արձակելէն անմիջապէս եաքը Ցիրքէի քով խոյացաւ և անթարթի մը մէջ զայն գրկելով վիտակ փոսին քով տարաւ։

Ցետոյ անոր վիրաւորուած սրունքը մերկացնելով փոսին մէջ իջեցուց և կատարեալ հանդարտութեամբ սկսաւ հողով լեցնել փոսը։ Տեսակ մը թաղում որ քանի մը վայրկեան հաղիւ տեւեց։

Ցիրքէ բնաւ ապրելու նշան չէր ցուցներ։

Մաժէսթ ատեն ատեն կը սրբէր անոր շրթունքին վրայ գտնուած ճերմակ փրփուրը։

Կարաւանը կեցած էր Մարուշի հրամանաւ, և սակն մարդ ստահակին շուրջը հաւաքուած, անձկութեան խառնուած հետաքրքրութեամբ մը կը դիտէր տեղի ունեցողները։

...Հասեցէք ոտքս հողէն, դանեցէք, ողջ եմ տակաւին։

Երկու ժամ անցաւ այդպէսով։

Ստահակին այտերը երթալով թեթեւ մը կը կարմրէին։

Վայրկեան մը բացաւ աչքերը և փոր ձեց խօսիլ։

—Կ'ապրի, տոքթէօր, տեսէ՛ք, աչքերը կը բանայ աղաղակեց Անտրէ։

—Իրա՛ւ է պատասխանեց տոքթէօրը։

Տկար հառաչանք մը կելլէր ստահակին կուրծքէն։ Ցետոյ աղաղակ մը արձակեց, միշտ սկսաւ։

Կիրեւայ մէկ ցաւ կը զգար։

Ոտքը բոլորովին սեղմուած էր հողին մէջ և յայտնի էր որ կը ցաւէր։

Վերջապէս ստահակը կրցաւ խօսիլ.

—Բայց ի՞նչ կ'ընէք դիս, բաւ, ոտկոններս կը կոտրին, ո՛ւֆ, ո՛ւֆ։ Հանեցէք ոտքս հողէն, հանեցէք։ ողջ եմ տակաւին, օգնութիւն տոքթէօր, օգնութիւն։

—Համբերութիւն գաւակս։

—Բայց վերջապէս ընէք ինձի թէ ինչ կը դառնայ։ չեմ դիտեր նոյն իսկ թէ ուր եմ։

Ցանկարծ միտքը ինկաւ օձէն խածուած բլուրը և աւելցուց.

—Պիտի աղատի՞մ, անանկ չէ՞։

. . . . . .

Սրունքին թաղումը չորս ժամ ալ տեւեց, ամէնէն սոսկալի ցաւերը պատճառելով ստահակին։

Մաժէսթ զգուշութեամբ պարպեց փոսը և դուրս հանեց Ցիրքէի ոտքը՝ որ բոլորովին առողջացած էր։

Միսը իր բնական գոյնը գտած էր ու վառօդին այրուցքին թողած սեւ հետքը միայն կ'երեւար։

Ստահակը իր այդչափ շուտ առողջանալուն ուրախ, կը հարցնէր տոքթէօրին.

—Բայց ո՞վ մտածեց այս նորօրինակ բժշկութիւնը։

—Մաժէսթ։

Ցիրքէ ոգեւորի խափշիկին վիզը նետուեցաւ և երախտագիտութիւնը յայտնեց անոր։

Կարաւանը արդէն ճամբայ ելած էր, ու շատ բան մը չէր մնացած նոպատակէտին հասնելու։

Օր մը խիտ անտառի մը մէջէն կը քաշէին երբ յանկարծ, Տոքթէօրը որ Ցիրքէի հետ կը խօսակցէր փիղին վրայ հեծած, զարմանալի ձայներ մը լսեց։

—Վուի՛ց, վուի՛ց, կը պոռային չորս կողմէն։

Եւ զարմանքէն դեռ չսթափած՝ բազմաթիւ կարմիր նետեր տեսաւ որոնք կարաւանին վրայ կը տեղային սոսկալի առատութեամբ մը։

Տոքթէօրը Անտրէի հետ վար իջաւ, խափշիկը ստահակին մոտ թողուց։

Մարուշ, հակառակ յանկարծակիի եկած ըլլալուն, շուտ գտած էր իր պարզութիւնը և իր մարդոց գլուխը անցած, հրացանի հարուածներով կը պատասխանէր խորհրդաւոր յարձակումին։

Կարմիր նետերը կը տեղային շարունակ, թէև ոչ մէկ թշնամի կը տեսնուէր անտառին մէջ՝ ուր ծառերը վերջին ատիճան խիտ էին։

Քանի մը գերիներ վիրաւորուած էին արդէն։ Մարուշ յուսահատութեամբ կը մտածէր թէ այդպէսով բոլորովին պիտի փճանար իր մարդկային դրամագլուխը։

Ցանկարծ գաղափար մը ունեցաւ։

Իր մարդոցմէն երեսուն հոգի հրամայեց որ կողմնակի շարժում մը ընելով թշնամիներուն վրայ յարձակին։

Ինքն ալ անոնց գլուխը անցաւ, բայց անօգուտ տեղը։

Որովհետև թշնամին՝ իր յարձակումին անօգուտ մնալը տեսնելով իսկոյն փախաւ, միշտ առանց տեսնուելու։

Գերեվճառը եւ դարձաւ։

Յարձակումը բոլորովին իր զարմանքը շարժած էր։

Այդ կողմի ցեղերը բնաւ արգելք չէին ըլլար գերեվճառութեան, քանի որ իրենք ալ այդ նողկալի առևտուրին չնորհիւ բաւական չահ կը նեին։

Կ'երեւայ թէ թափառիկ աւազակներու խումբ մը էր որ հոն պահուած էր կարաւանը կողոպտելու համար։

Երբ Մարուշ վերադարձաւ հարցուցաւ իր մարդիկը։

(Շարունակելի)